

Impactul proiectelor GEF SGP în România (2004 - 2013)

Material realizat în cadrul proiectului "Evaluarea impactului Fondului Global de Mediu – Programul de Granturi Mici România 2004 – 2013" finanțat prin Programul de Granturi Mici al Fondului Global de Mediu.

Opiniile exprimate în această publicație aparțin autorilor. Ele nu reprezintă neapărat opiniile organizațiilor menționate, ale GEF, sau ale UNDP.

EDITURA NOUĂ

ISBN 978-606-596-076-3

EVALUAREA IMPACTULUI GEF SGP ÎN ROMÂNIA (2004 - 2013)

Autori: Adrian Bădilă, Liviu Gheorghe

București

Ianuarie 2014

În realizarea acestui studiu am beneficiat de sprijinul: Comitetului Național de Coordonare al SGP România, al Oficiului PNUD România, al beneficiarilor de granturi SGP, al autorităților locale din ariile de implementare a proiectelor cărora le mulțumim pentru ajutorul acordat.

Nu în ultimul rand, mulțumim oficiului SGP România: Coordonatorului Național Tania Miha și Asistentei de Program Andreea Ilios pentru sprijinul constant acordat cu profesionalism și înțelegere, pe tot parcursul elaborării acestui studiu.

Echipa ALMA-RO

Cuprins

1. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	1
2. CADRUL EVALUĂRII	2
3. CONTEXT	5
4. PORTOFOLIUL DE PROIECTE GEF SGP ÎN ROMÂNIA	9
5. EFICIENȚA ȘI REZULTATELE SPRIJINULUI GEF SGP PENTRU ROMÂNIA	13
5.1 Beneficii globale de mediu	13
5.2 Replicare și dezvoltare	15
5.3 Dezvoltarea instituțională și consolidarea capacităților	17
6. RELEVANȚA SPRIJINULUI GEF SGP ÎN ROMÂNIA	18
7. EFICIENȚA ACTIVITĂȚILOR SPRIJINITE DE GEF SGP ÎN ROMÂNIA	24

1. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Lucrul cu și pentru comunitate a fost abordarea constantă a proiectelor derulate în cadrul Programului de Granturi Mici al Fondului Global de Mediu (GEF SGP) în România. Mai mult de 90 de proiecte au fost implementate cu succes pe durata celor opt (8) ani de existență a SGP (lansat în decembrie 2004 și închis în luna iunie 2013).

Cheia succesului său a constatat în mobilizarea și canalizarea forței și a determinării comunității.

Principalele efecte ale proiectelor SGP România au constatat în: dezvoltarea capacităților la nivel local cu privire la problemele globale de mediu, schimbări în comportamentul comunităților de la consumul agresiv de resurse naturale la o atitudine prietenoasă și de protecție față de mediul înconjurător, stabilirea de parteneriate pentru dezvoltarea durabilă a comunităților locale.

Procesul de evaluare a inclus analiza documentelor disponibile, realizarea unor interviuri cu diferite categorii de actori și părți interesate, vizite la fața locului la proiecte relevante din portofoliul SGP, focus grup cu ONG-uri și mese rotunde cu autorități de management.

Concluzia principală este că SGP România a fost un mecanism eficient, care a generat beneficii pentru mediu la nivel global și a răspuns în același timp nevoilor populației locale, adresându-se, în același timp, priorităților țării din perioada respectivă.

Programul s-a adresat, deopotrivă, diferitelor grupuri defavorizate (minorități, tineri și femei), într-un mod specific și inovator, nu prin dezvoltarea de proiecte speciale pentru aceste categorii, dar sprijinind integrarea acestora în toate proiectele dezvoltate în zona lor.

Atragerea co-finanțării pentru proiecte SGP a contribuit la îndeplinirea cu succes a misiunii Programului. Dar, în ciuda eforturilor depuse, sprijinul financiar pentru continuarea programului după 2013, nu a fost obținut (nici din partea autorităților române și nici din partea sponsorilor GEF).

Chiar dacă aproape toate proiectele SGP au asigurat susținerea activităților lor după încheierea proiectelor, continuarea activităților pe baza realizărilor remarcabile ale acestui program ar trebui să fie o sarcină asumată de Administrația Publică Centrală.

În timpul activității SGP România, a fost acordată atenție diseminării rezultatelor programului, dar există încă o cantitate foarte mare de informații, exemple de bune practici și lecții învățate în cadrul proiectelor SGP care nu este valorificată suficient. Această expertiză și experiență trebuie și merită să fie capitalizate.

2. CADRUL EVALUĂRII

Context

Programul de Granturi Mici (SGP) al Fondului Global de Mediu (GEF), este o poveste de succes pentru efortul internațional de a aborda subiecte sensibile de protecție a mediului în întreaga lume în curs de dezvoltare. În România, GEF SGP și-a început misiunea în anul 2004 și a ajuns la final în 2013.

Proiectele finanțate de GEF SGP în România au făcut parte din fazele operaționale a doua, a treia, a patra și a cincea (OP2, OP3, OP 4, OP5) și au abordat aspecte în domeniile de interes pentru GEF.

Proiectul actual are ca scop evaluarea activității GEF SGP în România pe întreaga perioadă de implementare.

Scop și obiective

Scopul evaluării poate fi de interes pentru diferite părți: donatori ai unor programe, manageri de program, factori de decizie și planificatori - inclusiv cei care pregătesc noi programe.

Proiectul actual intenționează să propună o evaluare a întregii perioade de funcționare a GEF SGP și portofoliului său din România. Principalele obiective ale proiectului sunt:

- Îmbunătățirea mecanismului de evaluare pentru proiectele implementate în cadrul GEF SGP în timpul perioadei 2004 - 2013
- Creșterea potențialului de replicare a mecanismului de finanțare
- Creșterea gradului de diseminare a celor mai bune practici dobândite prin programul GEF SGP
- Asigurarea condițiilor optime pentru punerea în aplicare a Ghidului Operațional SGP pentru a închide biroul GEF SGP România

Metodologie

Aplicarea unei metodologii rezonabile și utilizarea unor date de intrare viabile sunt foarte importante pentru a obține răspunsuri bune la întrebările de evaluare. Cu toate acestea, pentru factorii de decizie, valoarea adăugată constă în confruntarea lor cu întrebări și răspunsuri.

Răspunsurile la întrebările de evaluare pot fi foarte variate. Pentru acest motiv, alegerea metodei de evaluare este esențială pentru valorificarea cât mai bună a resurselor disponibile. Acest lucru este în mod normal o alegere operațională care poate fi finalizată numai în cazul în care domeniul de analiză a fost reconstruit și există date disponibile suficiente (care este și cazul nostru).

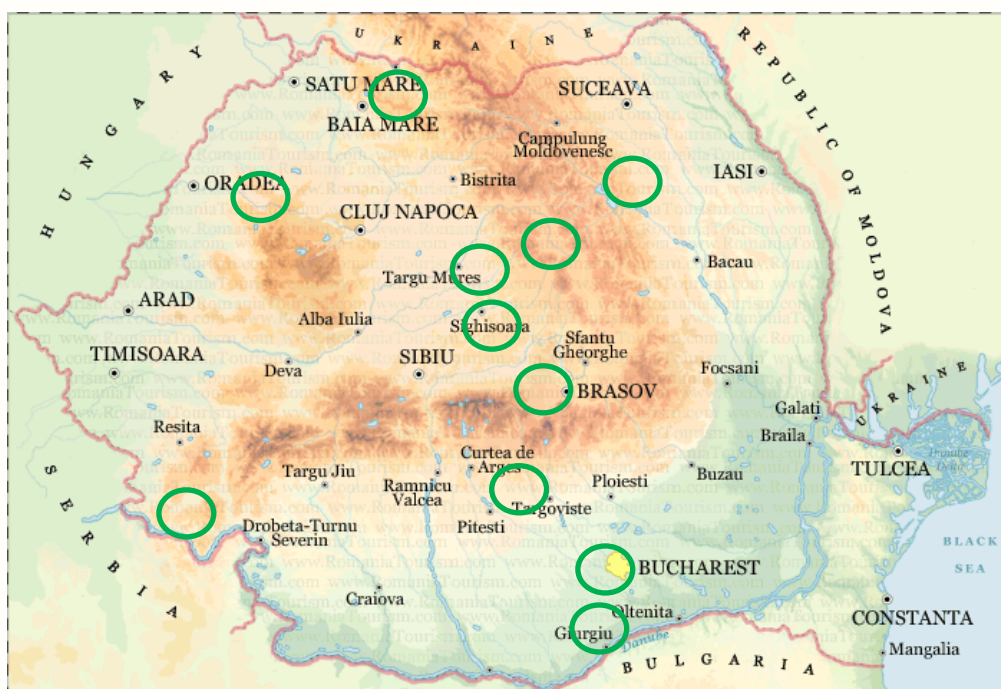
Procesul de evaluare al GEF SGP în România a fost realizat în mai multe etape, având în vedere obiectivele proiectului.

1. Analiza documentelor a fost unul dintre instrumentele de evaluare utilizate, iar documentele analizate au inclus documente strategice ale programului pentru diferitele faze operaționale, rapoarte întocmite de echipa de GEF SGP România, descrierea proiectelor disponibile pe site-ul web și dosarele proiectelor disponibile la biroul SGP (a fost consultat un eșantion reprezentativ de proiecte).

2. Cea de a doua etapă a evaluării s-a bazat pe utilizarea chestionarelor. A fost pregătit un set de nouă întrebări (relevante), pentru a fi prezentate beneficiarilor de granturi din program, cu obiectivul de a primi răspunsuri pentru mai mult de jumătate din proiectele finanțate de GEF SGP; toate organizațiile care au avut calitatea de contractori de finanțare au primit chestionare, iar ALMA-RO a colectat răspunsurile acestora - reprezentând 51 de proiecte (din 94).

Răspunsurile au fost centralizate și interpretate pe diferite criterii, inclusiv anul de implementare și dimensiunea co-finanțării GEF.

3. A treia etapă a evaluării a implicat vizite la fața locului, interviuri, conferințe naționale și filmări în legătură cu mai mult de 25 de proiecte implementate în diferite zone din România, așa cum este evidențiat în harta de mai jos:

Sursa hărții: <http://www.honorarkonsul-rumaenien-bw.de/>

Eșantionul de proiecte vizitate este reprezentativ din următoarele puncte de vedere:

- Acesta acoperă cca. 30% din numărul total de proiecte SGP și 38% din valoarea totală a granturilor.
- Acesta acoperă toate fazele operaționale (OP2, OP3, OP4, OP5)
- Acesta include arii protejate reprezentative și acoperă patru (4) din cele cinci (5) arii tematice ale GEF.

Vizitele la fața locului au inclus interviuri care au fost dezvoltate pe baza unei liste de întrebări considerate a fi relevante pentru obiectivele proiectului. Au fost intervievate mai mult de 30 de persoane implicate în proiecte (fie agenții de implementare, parteneri, beneficiari). Interviurile au avut loc mai ales în timpul vizitelor la fața locului și doar câteva dintre interviuri au fost luate în mediul de birou.

De asemenea, interviuri și discuții cu părțile interesate au avut loc în Vânători Neamț, în cadrul Conferinței Naționale, care a fost organizată în cadrul proiectului. Conferința a inclus o expoziție de produse rezultate din proiecte și / sau imagini / pliante, cărți și alte documente pregătite în cadrul diferitelor proiecte.

4. Ca o a patra etapă a evaluării în cadrul proiectului, au fost organizate discuții de grup cu reprezentanți ai ONG-urilor din Coaliția pentru fondurile structurale; a existat un grup țintă de ONG-uri, cu diferite domenii de activitate care au participat la discuții. Temele discuțiilor au inclus subiecte precum: rețeta de succes a GEF SGP și posibilitățile de preluare a mecanismului în cadrul altor programe de finanțare (de exemplu, în cadrul finanțărilor UE).
5. A fost organizată o masă rotundă cu reprezentanți ai autorităților de management ale programelor operaționale din UE; obiectivul discuțiilor a fost de a dezbate cele mai bune practici ale mecanismului de finanțare GEF SGP și oportunitatea replicării acestuia în cadrul altor surse/programe de finanțare.

Limitări

Aria de răspândire a proiectelor în toată țara precum și cantitatea și diversitatea informațiilor a fost uneori dificil de asimilat și gestionat și, prin urmare, este posibil ca unele bune practici și lecții demne de a fi învățate să nu fie incluse în acest studiu. Cu toate acestea, rolul de resursă pentru alte programe al GEF SGP este evident.

Publicul

Părțile interesate ale proiectului sunt reprezentanți ai GEF SGP, ONG-uri, autorități de management și organisme de implementare a programelor UE, ONG-uri din Coaliția pentru Fonduri Structurale, autoritățile publice și publicul interesat, în general, de obținerea unor rezultate bune pentru sume mici de bani investite.

3. CONTEXT

România: descriere generală

România este situată în partea de sud-est a Europei Centrale în interiorul și în afara Arcului Munților Carpați, pe cursul inferior al Dunării.

Centrul țării se află la punctul de trecere al paralelei 46°N cu meridianul de 25°E (la 17km nord de orașul Făgăraș), iar teritoriul țării se desfășoară pe parcursul a 4°37'59" latitudine (525km) și 9°25'40" longitudine (743km).

Dimensiunea țării este de aproximativ 240.000 km², fiind comparabilă cu cea a Marii Britanii și a Ghanei, aflându-se pe locul 80 în lume și pe locul 13 în Europa.

Principalele caracteristici ale reliefului României sunt: proporționalitatea (31% munți, 36% dealuri și podișuri, 33% câmpii și lunci) și dispunerea concentrică, într-un amfiteatru, a formelor majore de relief.

Arcul Carpatic este însoțit de forme de relief mai joase cunoscute sub numele de Sub Carpați și se întind de la râul Moldova, în partea de nord, până la râul Motru, în sud-vest. Topografia și clima mai blândă din această regiune favorizează existența unei vegetații diversificate (inclusiv elemente mediteraneene, precum castanul comestibil), rezultând în specializarea acestei regiuni în producția de cereale, fructe și vin.

Câmpiile sunt situate în special în zona de sud a țării și sunt folosite mai ales pentru cultivarea cerealelor.

Principalele orașe din România reprezintă mai mult de jumătate din totalul populației țării (19 milioane, în 2011); 25 dintre ele au mai mult de 100 de mii de locuitori fiecare, reprezentând, în total, 57,6% din populația urbană a României. Printre orașele cu cea mai mare populație, București - capitala țării – se situează pe primul loc (cu aprox. 2 milioane de locuitori), urmat de Iași, Cluj-Napoca, Timișoara, Constanța și Craiova (fiecare cu mai mult de 300 de mii de locuitori). Aceste șase orașe concentrează mai mult de 30% din populația urbană a țării.

Cu toate acestea, din totalul de 3180 de orașe și comune din România, doar 320 (10%) sunt municipii și orașe.

Începând din ianuarie 2007, România este stat membru al Uniunii Europene ; țara și-a dezvoltat o economie de piață, promovând libertatea comerțului, protecția împotriva concurenței neloiale, stimularea investițiilor autohtone și străine și protecția proprietății private; totuși, PIB-ul pe cap de locuitor este încă sub media din UE.

Principalele ramuri economice sunt: industria energetică, industria metalurgică, industria producerii de automobile, industria ușoară, construcțiile, agricultura și industria alimentară.

Agricultura este o ramură economică importantă, cuprinzând o arie importantă din suprafața țării (mai mult de 55% din aceasta fiind reprezentată de terenul agricol).

Resurse de mediu și cadrul politicilor în domeniile cheie sprijinite de GEF

GEF SGP România a sprijinit proiecte în principalele domenii de interes pentru GEF: biodiversitate, schimbări climatice, degradarea terenurilor și gestionarea durabilă a pădurilor, ape internaționale și substanțe chimice.

În ceea ce privește biodiversitatea, România deține un patrimoniu valoros de specii de plante și animale, unele dintre ele endemice, sau care au dispărut sau sunt rare în alte părți ale Europei. Ecosistemele naturale și semi-naturale reprezintă circa 47% din suprafața țării, mai ales în munți și dealuri înalte, Delta Dunării, sistemele lagunare și luncile unor râuri. Componenta structurii ecologice a capitalului natural, în special părțile care funcționează ca sisteme naturale sau semi-naturale, afișează un nivel relativ ridicat al diversității biologice și a animalelor, precum și al stocurilor de plante.

Un regim diferențiat pentru protejare, conservare și utilizare a fost instituit cu scopul de a asigura protecția specială și „in situ” pentru bunurile de patrimoniu natural. România are următoarele categorii de arii protejate: de interes național (967 de zone cu o suprafață de 1.308.616 ha), de importanță comunitară (381 de situri Natura 2000 - 6.276.890 ha), de interes internațional (9 zone - 1.280.017 ha).

În ultimii 20 de ani, din cauza dificultăților generate de tranziția țării spre o economie de piață, revenirea populației în zonele rurale a continuat presiunea asupra resurselor naturale, deși metodele tradiționale de cultivare a terenurilor și de pășunat, precum și eco-turismul sunt în curs de dezvoltare.

România este parte a Convenției privind diversitatea biologică din 1994 (prin ratificare) și parte la Protocolul de la Cartagena din 2003 (prin ratificare).

În ceea ce privește provocările legate de schimbările climatice, ca urmare a recesiunii economice din anii 90 ai secolului trecut, România nu trebuie să adopte măsuri speciale pentru reducerea emisiilor cu efect de seră pentru a respecta obiectivele adoptate prin Convenția Cadru - UNFCCC (în care România este parte din 1994) și Protocolul de la Kyoto (KP) (ratificat de România). Țara a participat în mod activ la mecanismele flexibile ale KP, astfel încât, prin implementarea proiectelor contribuie la reducerea emisiilor de GES la nivel global.

Strategia și Planul de acțiune ale României în legătură cu schimbările climatice prevăd o serie de măsuri pentru reducerea emisiilor de GES, pentru adaptarea la schimbările climatice și pentru creșterea gradului de conștientizare publică, în timp ce obligațiile care îi revin în calitate de stat membru al UE derivă din obiectivele privind emisiile de GES stabilite prin reglementările europene.

Referitor la apele internaționale, România deține aproximativ 98% din bazinul hidrografic inferior al Dunării și deține cea mai mare suprafață a bazinului Dunării (30%), cel mai lung sector al râului (1,076 km) și Delta Dunării, a doua mare zonă umedă din Europa și singura deltă din lume care a fost declarată ca Rezervație a Biosferei. Un număr semnificativ de râuri traversează frontieră României, iar Tisa, Prutul și Dunărea reprezintă părți ale frontierei țării. România deține, de asemenea, o mare parte din litoralul Mării Negre (228 km).

Contaminarea apelor de suprafață și a pânzei freatice este în principal un rezultat al drenajului necorespunzător al apelor uzate și evacuarea acestora, fără tratament, precum și depozitarea necorespunzătoare a deșeurilor solide și substanțelor periculoase provenite din activitățile industriale și miniere. Alte surse importante de poluare a apei sunt reprezentate de gestionarea necorespunzătoare a terenurilor și de practicile agricole.

În ultimele decenii, Marea Neagră a suferit agresiuni severe de mediu, în principal datorită: eroziunii costiere, eutrofizării și deversării apei uzate insuficient tratată, introducerea de specii exotice, gestionarea inadecvată a resurselor și pierderea habitatului pentru speciile locale. Accidente ale rezervoarelor de petrol și deversări operaționale au provocat de multe ori poluarea cu petrol. Acestea au condus la un declin al diversității sale biologice și, pe termen lung, la schimbări ecologice.

În ceea ce privește politicile și cadrul legal, România a adoptat obiective ambițioase în ceea ce privește principalii vectori de poluare a apei (subterane, râuri, lacuri, mare), în conformitate cu reglementările europene și cu Tra-

tatul de Aderare la UE. Pași importanți au fost făcuți având în vedere îmbunătățirea managementului deșeurilor municipale și tratarea apei, precum și stabilirea unui sistem de colectare a pesticidelor – ambalaje goale din agricultură (Convenția privind cooperarea pentru protecția și utilizarea durabilă a fluviului Dunărea (Sofia) - Legea 14/1995, Planul strategic de Acțiune pentru bazinul fluviului Dunărea - București, 1994, Convenția privind protecția și utilizarea cursurilor de apă transfrontaliere, și a lacurilor internaționale (Helsinki) Legea 30-1995; Convenția privind protecția Mării Negre împotriva poluării (București) - Legea 98/1992, Planul Strategic de Acțiune (SAP) pentru Reabilitarea și Protecția Mării Negre – (Istanbul 1996).

Cu privire la poluanții organici persistenti, România este parte la Convenția de la Stockholm din 2004 (ratificată prin Legea 261/2004). Pe parcursul ultimelor patru decenii, aceasta a interzis utilizarea celor mai mulți dintre poluanții organici persistenti (POP), incluși pe lista Convenției de la Stockholm. DDT a fost ultimul POP interzis în 1985. În prezent, principalele preocupări în domeniu ale României sunt subprodusele (dioxine și furani) și PCB-urile care au fost eliminate aproape în întregime.

În ceea ce privește degradarea terenurilor și deșertificarea, România a ratificat Convenția Națiunilor Unite pentru combaterea deșertificării în 1998 și a pregătit cadrul legal național derivat din cerințele Convenției. Cercetări bazate pe statistici și previziuni consideră că România se confruntă cu un risc ridicat de secetă și deșertificare. Aceste fenomene sunt asociate cu schimbările climatice și practicile nesustenabile de utilizare a terenurilor. Statisticile meteorologice din cei mai recenti 100 de ani arată o tendință evidentă de deșertificare a aproximativ 3 mil. ha în partea de est a țării (Dobrogea), la est de Muntenia și Sud de Republica Moldova, din care 2,8 milioane ha de teren agricol (20% din totalul terenurilor agricole din România). Zona afectată de secetă este chiar mai mare și acoperă terenurile agricole din întreaga țară, în timp ce degradarea terenurilor/solurile afectate acoperă aproximativ jumătate din teritoriul național.

Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice promovează o politică de mediu unitară și coerentă, stabilind obiective în conformitate cu legislația Uniunii Europene și Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă.

Cu privire la drepturile omului și discriminare, cadrul legal și Strategia Națională pentru combaterea discriminării au fost puse în aplicare în România, legislația fiind formulată în concordanță cu dispozițiile legale ale UE în domeniu, baza fiind prevederile Declarației Universale a Drepturilor Omului.

Fondul Global de Mediu (GEF): descriere generală

Fondul Global de Mediu (GEF) reunește 182 de țări membre, în parteneriat cu instituțiile internaționale, organizații neguvernamentale, precum și sectorul privat, pentru a aborda problemele globale de mediu. GEF oferă subvenții pentru țările în curs de dezvoltare și țărilor cu economii în tranziție pentru proiecte legate de biodiversitate, schimbări climatice, ape internaționale, degradarea terenurilor, stratul de ozon, și poluanții organici persistenti. GEF este, în prezent, cel mai mare finanțator de proiecte de îmbunătățire a mediului la nivel global și a alocat suma de 11.5 miliarde dolari, completată de mai mult de 57 miliarde dolari în co-finanțare, pentru mai mult de 3.200 de proiecte în peste 165 de țări. Prin Programul de Granturi Mici (SGP), GEF a oferit, de asemenea, mai mult de 16.000 de granturi mici direct organizațiilor neguvernamentale și comunitare, în valoare totală de 653 milioane dolari¹.

Parteneriatul GEF include 10 agenții: Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (UNDP), Programul de Mediu al ONU (UNEP), Banca Mondială (WB), Organizația pentru Alimentație și Agricultură a ONU (FAO), Organizația pentru Dezvoltare Industrială a ONU (UNIDO), Banca Africană de Dezvoltare (The African Development Bank), Banca Asiatică de Dezvoltare (The Asian Development Bank), Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (EBRD), Banca Interamericană de Dezvoltare (IADB) și Fondul Internațional pentru Dezvoltare Agricolă (IFAD).

Grupul consultativ științific și tehnic oferă consultanță tehnică și științifică cu privire la politicile și proiectele GEF.

GEF servește și ca mecanism financiar pentru următoarele convenții:

1 <http://www.thegef.org/gef/whatisgef>

- Convenția privind diversitatea biologică (CBD)
- Convenția Cadru a Națiunilor Unite privind schimbările climatice (UNFCCC)
- Convenția de la Stockholm privind poluanții organici persistenți (POP)
- Convenția Națiunilor Unite pentru combaterea deșertificării (UNCCD)
- GEF, deși nu este legat în mod oficial de Protocolul de la Montreal privind substanțele care epuizează stratul de ozon (MP), sprijină punerea în aplicare a Protocolului în țările cu economii în tranziție.

Unul din programele transversale GEF este GEF SGP, care acoperă în primul rând cinci domenii prioritare pentru GEF: conservarea și utilizarea durabilă a biodiversității, combaterea și adaptarea la schimbările climatice, protecția apelor internaționale, reducerea poluării cu substanțe chimice, cum ar fi poluanți organici persistenți (POP), și prevenirea degradării solului, inclusiv gestionarea durabilă a pădurilor.

GEF SGP este motivat de ideea că sume mici de finanțare care permit membrilor comunităților locale să desfășoare activități de mediu pot face o diferență semnificativă în viața lor și a mediului, cu beneficii globale suplimentare. Principalele obiective ale GEF Programul de Granturi Mici sunt:

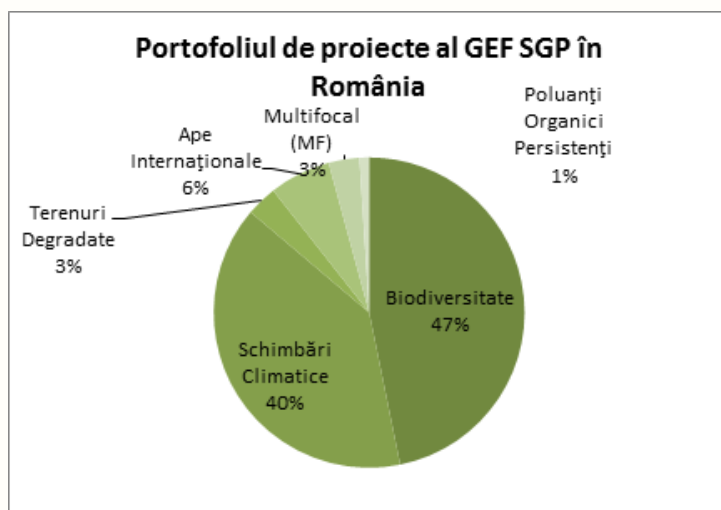
- Elaborarea unor strategii la nivel de comunitate și punerea în aplicare a tehnologiilor care ar putea reduce amenințările la adresa mediului la nivel global, dacă acestea sunt replicate în timp.
- Crearea unor exemple de succes la nivel de comunitate și inițierea participării la imaginarea și implementarea strategiilor și inovațiilor la nivel de comunitate cu participarea organizațiilor cetățenești și ONG-urilor, administrației publice locale, agențiilor pentru dezvoltare, GEF și altor entități care lucrează pe o scară regională sau globală.
- Construirea de parteneriate și rețele ale părților interesate pentru a sprijini și consolida comunitatea, ONG-urile și capacitățile naționale pentru a rezolva problemele globale de mediu și pentru a promova dezvoltarea durabilă.
- Asigurarea că strategiile și proiectele de conservare și de dezvoltare durabilă, care să protejeze mediul înconjurător sunt înțelese și aplicate de către comunități și alte părți interesate.

4. PORTOFOLIUL DE PROIECTE GEF SGP ÎN ROMÂNIA

Portofoliul GEF SGP

Portofoliul GEF SGP la nivel mondial cuprinde proiecte dezvoltate în 126 de țări în curs de dezvoltare, mai mult de 14.500 de subvenții (granturi) acordate până în 2012, și este distribuit între domeniile prioritare, după cum urmează: 60% în conservarea biodiversității, 20% în schimbările climatice, 6% în apele internaționale, și 14% în aspecte multifocale.

În comparație, în România, portofoliul de proiecte implementate între 2004 și 2013 cu ajutorul GEF SGP cuprinde 94 de proiecte, în domeniile majore de interes. Distribuția proiectelor pe arii tematice include 47% conservarea biodiversității, 39% schimbările climatice, 7% apele internaționale, 3% degradarea terenurilor, 3% probleme multifocale și 1% poluanți organici persistenti (PoPs). Cele mai multe dintre proiecte nu se adresează strict unui domeniu, ci au componente inter-sectoriale. Principalele activități în cadrul proiectelor implică elemente de educație, dezvoltarea capacităților, sensibilizarea opiniei publice, proiecte demonstrative și crearea și promovarea de locuri de muncă, echilibrul de gen și nediscriminarea.

Distribuția geografică

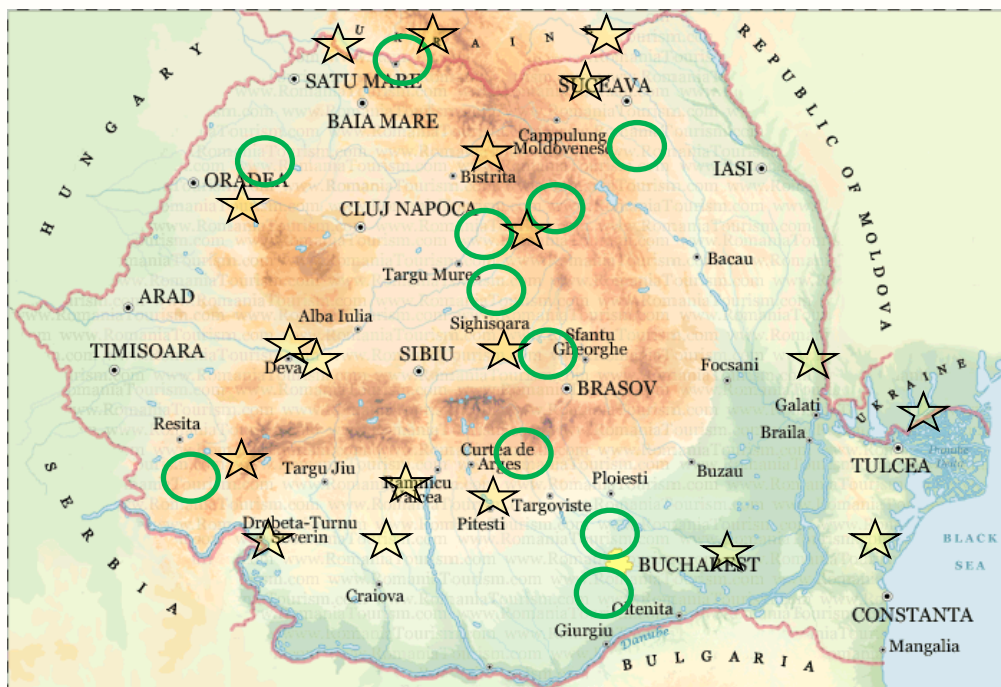
Aria geografică de interes pentru GEF SGP a fost, inițial, orientată în interiorul și în jurul ariilor naturale protejate, care acoperă următoarele județe:

- I) Maramureș, Bistrița Năsăud, Suceava, Neamț, Harghita, Mureș, Cluj, Sălaj, Bihor și Satu Mare (BC, CC, IW, SLM, POP);
- II) Galați, Brăila, Tulcea și Constanța județe (BC, CC, IW, SLM, POP);
- III) Caraș Severin, Mehedinți și Hunedoara (BC, CC, IW, SLM, POP);
- IV) Coridorului Verde al Dunării de Jos (IW, BC)

(BC: conservarea biodiversității; CC: schimbări climatice; IW: ape internaționale; SLM: gestionarea durabilă a terenurilor; POP: poluanți organici persistenti)

Experiența primului an al etapei operaționale 4 (OP4) a arătat că proiectele finanțate de SGP în domeniul schimbărilor climatice pot fi diferite de cele care privesc alte domenii tematice (de exemplu, problemele legate de schimbările climatice ar trebui să fie abordate și în zonele urbane, în timp ce proiectele SGP din fazele operaționale

le anterioare au fost implementate în principal în zonele rurale). Astfel, Comitetul Național de Coordonare (NCS) a decis să elimine restricțiile geografice, astfel încât toate zonele țării să fie tratate în mod egal și proiectele au fost puse în aplicare în mai multe regiuni (vezi harta de mai jos; cercurile reprezintă zone și proiecte care au fost vizitate în timpul evaluării, iar stelulele reprezintă alte zone în care GEF SGP a avut proiecte).

Sursahartii: <http://www.honorarkonsul-rumaenien-bw.de/>

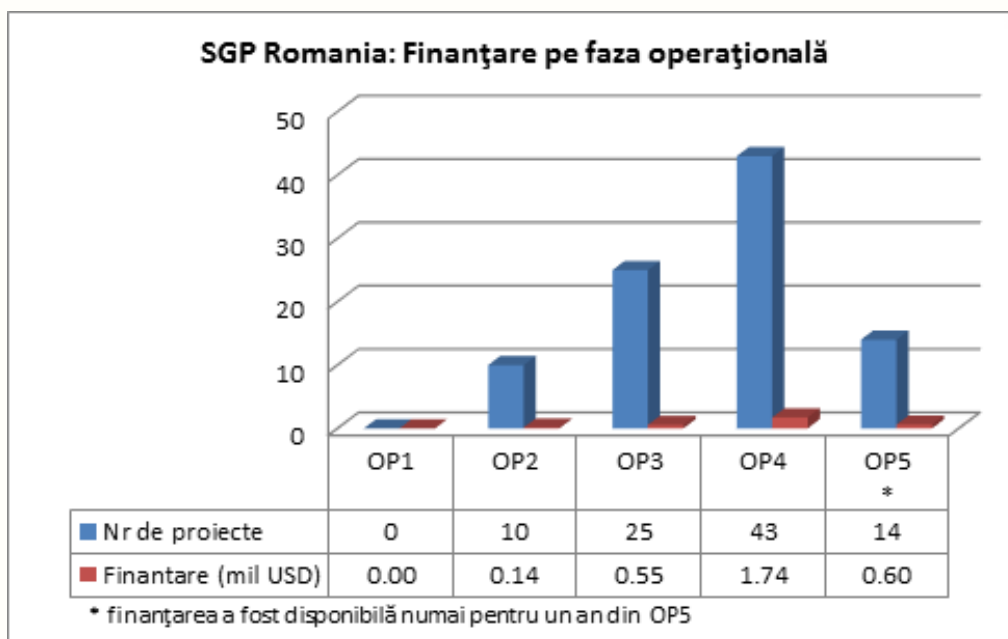
Activități în portofoliul de proiecte al GEF SGP

Toate proiectele SGP au inclus activități diversificate, în scopul de a îndeplini mai bine obiectivele asumate. Acestea s-au referit în principal la:

- sensibilizarea opiniei publice cu privire la problemele globale de mediu;
- activități de formare/educație pentru dezvoltarea capacității ONG-urilor/organizațiilor comunitare și a comunităților locale;
- participarea ONG-urilor/organizațiilor comunitare în procesul de luare a deciziilor la nivel local;
- promovarea și implementarea activităților generatoare de venituri pentru comunitățile locale, bazate pe utilizarea durabilă a resurselor naturale;
- dezvoltarea unor proiecte demonstrative;
- activități practice de protecție a mediului;
- colectarea datelor/informațiilor și analizarea acestora;
- diseminarea informațiilor;
- advocacy și lobby pentru îmbunătățirea cadrului legal în ariile tematice GEF;
- activități de cercetare aplicată în domenii specifice legate de scopul proiectului.

Evoluția sprijinului GEF SGP în funcție de ariile tematice

Pe parcursul diferitelor faze operaționale, evoluția programului a fost demonstrată de creșterea numărului și valorii proiectelor. Până în decembrie 2006, au fost finanțate 35 de proiecte pentru conservarea biodiversității, schimbări climatice, ape internaționale și POP, însumând aprox. 700.000 USD (subvenție). Valoarea medie a finanțării pentru proiectele finanțate pe durata OP3 a fost 21.962 USD. În OP4, au fost finanțate 43 de proiecte, cu o valoare medie a subvenției de 41.147 USD. Acest lucru nu a fost doar o consecință a faptului că numărul de subvenții a crescut, dar, de asemenea, o consecință a creșterii complexității proiectelor și a valorii individuale a fiecărui proiect demonstrând dezvoltarea și maturizarea sectorului ONG-urilor de mediu. Situația este ilustrată în graficul de mai jos.

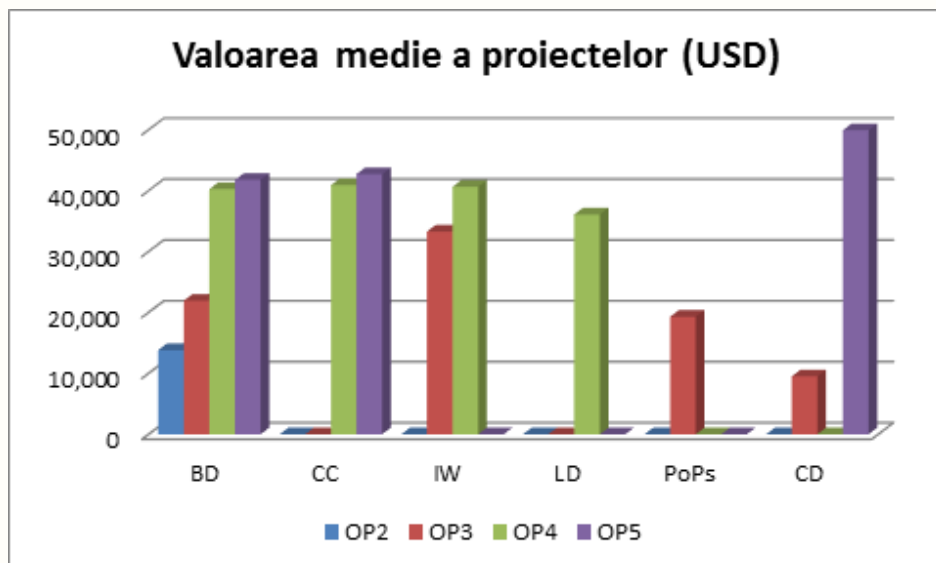

Evoluția este vizibilă nu numai la nivel de program, ci în fiecare arie tematică.

Proiectele din cadrul componentei BD au început în OP2 cu o valoare medie de 13.812,99 USD, abordând obiectivele simple - identificarea zonelor protejate, conștientizarea opiniei publice, etc. și au ajuns în OP5 la valori medii de 41.775,57 USD, abordând subiecte ca elaborarea planurilor de gestionare durabilă pentru zonele protejate, inventarierea biodiversității sau extinderea rețelei europene Natura 2000.

Proiectele de dezvoltare a capacității au început în OP3 cu proiecte simple cum ar fi organizarea de evenimente și cu valori de 9.500 USD și s-au încheiat în OP5 cu un proiect de 49.920 USD în scopul de a evalua impactul, de a promova mecanismul de finanțare și de a disemina bune practici (a se vedea tabelul și graficul de mai jos).

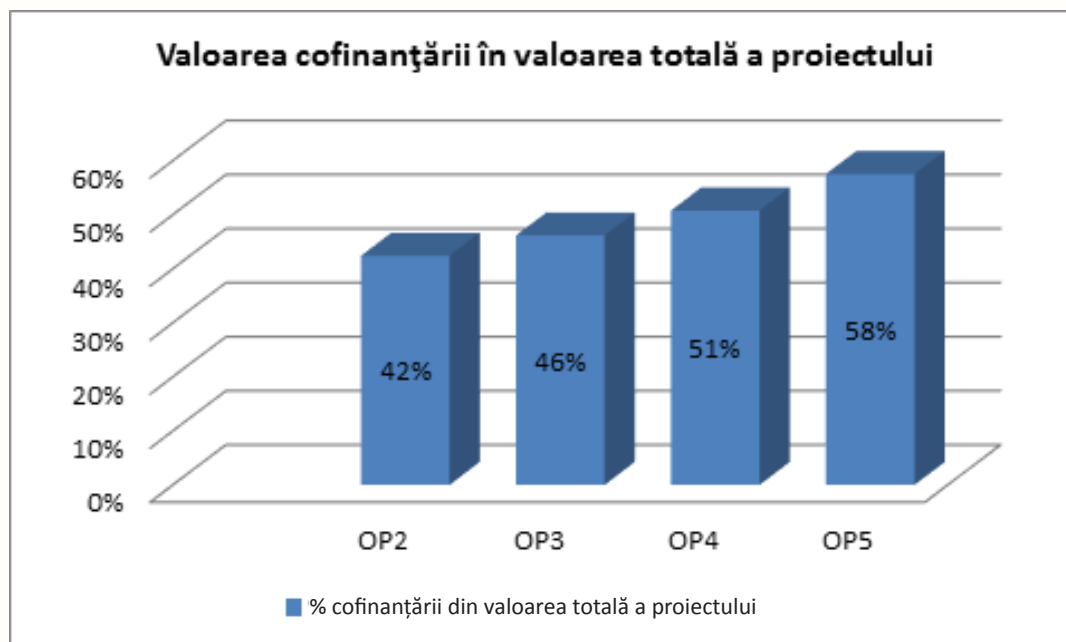
Număr de proiecte și valori medii pe faza operațională												
OP	BD		CC		IW		LD		POPs		CD	
	Nr	Valoare medie (USD)	Nr	Valoare medie (USD)	Nr	Valoare medie (USD)	Nr	Valoare medie (USD)	Nr	Valoare medie (USD)	Nr	Valoare medie (USD)
2	10	13.812,99	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0	0	0
3	17	21.930,18	0	0,00	4	33.277,25	0	0,00	1	19.300	2	9.500
4	10	40.251,70	31	40.893,00	2	40.640,00	3	36.079,37	0	0	0	0
5	7	41.775,57	6	42.721,17	0	0,00	0	0,00	0	0	1	49.920

Maturitatea câștigată de sectorul ONG-urilor a fost de asemenea vizibilă în evoluția parteneriatelor. Primele proiecte au avut în principal 1-2 parteneri, de obicei autoritățile locale și ONG-uri, în timp ce în OP4 și OP5 numărul de parteneri într-un proiect a crescut la 3-8. Acești parteneri au aparținut unor domenii de activitate diferite (școli, universități, alte ONG-uri, sector privat), fiecare dintre ele aducând în proiect expertiză specifică și, de asemenea, co-finanțare.

Valoarea co-finanțării a înregistrat, de asemenea, o evoluție pozitivă, dovedind recunoașterea coagulării resurselor locale în jurul proiectelor SGP (a se vedea tabelul și graficul de mai jos).

OP	Valoarea totală a subvenției	Cofinanțarea totală	% cofinanțării din totalul subvenției
OP2	138.127,86	101.637,59	0,74
OP3	549.042,00	470.173,98	0,86
OP4	1.859.718,17	1.916.772,85	1,03
OP5	598.678,00	810.379,00	1,35

5. EFICIENȚA ȘI REZULTATELE SPRIJINULUI GEF PENTRU ROMÂNIA

5.1 Beneficii globale de mediu

Evaluarea impactului global al proiectelor finanțate de GEF SGP nu este o sarcină ușoară, mai ales având în vedere că o evaluare cantitativă nu este întotdeauna posibilă; cu toate acestea, metodologia de monitorizare în timpul fiecărei faze operaționale a fost disponibilă și bine implementată.

Efectele globale ale proiectelor nu sunt întotdeauna ușor de identificat, dar fiecare dintre ele aduce contribuția sa la promovarea valorilor Programului sprijinind eforturile pentru protejarea și conservarea biodiversității, pentru reducerea emisiilor de GES, pentru protecția apei, pentru managementul durabil al terenurilor, etc.

Fiecare proiect poate fi considerat un hub de idei și acțiuni noi, în conformitate cu obiectivele și rezultatele sale, generând transformarea semnificativă a comunității în care a fost pus în aplicare. Chiar dacă fiecare proiect este un exemplu în sine, raportul nostru poate prezenta doar câteva dintre ele:

Printre beneficiile globale ale proiectelor SGP implementate, am putut observa:

Conservarea biodiversității:

- Contribuția la dezvoltarea și gestionarea durabilă a rețelei europene Natura 2000: documentele de constituire a peste 20 de situri Natura 2000 au fost elaborate în cadrul a 10 proiecte SGP, iar pentru site-urile Natura 2000 nou-înființate, custodia a fost acordată beneficiarilor finanțării SGP.
- Statutul de specie protejată pentru mai mult de 90 de specii de interes global a fost menținut sau îmbunătățit în cadrul a 15 proiecte SGP (de exemplu, delfinii din Marea Neagră, Barza albă).
- Cinci proiecte SGP au contribuit la dezvoltarea standardului european pentru eco-turism și au inițiat procesul de stabilire a destinațiilor eco-turistice din România (beneficiarul SGP Asociația de Ecoturism din România a devenit membru al Societății Internaționale de Ecoturism).

Schimbări Climatice

- Contribuția la reducerea emisiilor de GES în România, ca parte a inițiativei europene „20-20-20” pentru 2020, ceea ce înseamnă o economie de 20% din consumul Uniunii de energie primară și o reducere de 20% a emisiilor de gaze cu efect de seră, precum și includerea energiei regenerabile în consumul de energie într-o proporție de 20% . Zece proiecte SGP au promovat și au demonstrat eficiența energetică în clădirile publice, 9 proiecte au promovat transportul durabil și 11 proiecte au promovat și demonstrat utilizarea surselor regenerabile de energie în clădirile publice și rezidențiale.

Utilizarea terenurilor, schimbarea utilizării terenurilor și pădurile (LULUCF)

- Având în vedere marile schimbări pe care le poate induce LULUCF-ul în stocurile de carbon precum și importanța contabilizării despăduririlor, reîmpăduririlor și împăduririlor, patru proiecte SGP au contribuit la inventarierea zonelor despădurite din Munții Maramureșului, Retezat, Perșani și zonele Baraolt. Metodele utilizate sunt în concordanță cu ghidul de bune practici pentru acest sector. Ca suport pentru contabilizarea emisiilor provenite din managementul forestier, SGP a dezvoltat un proiect pentru certificare în silvicultură în conformitate cu un standard național specific, aliniat cu reglementările europene.

Ape internaționale

- Patru proiecte SGP au contribuit la reducerea poluării cu nitrați a celui de-al doilea cel mai mare fluviu

European, Dunărea, prin promovarea unor practici agricole durabile. Aceste practici au inclus gestionarea responsabilă a gunoiului de grajd și a altor deșeuri agricole pe teritoriile riverane ale afluenților Dunării în regiunile de frontieră cu Ucraina, Ungaria și Bulgaria.

Inițiative internaționale:

SGP România considerat o prioritate implicarea activă în sprijinirea inițiativelor internaționale:

- ***Deceniul ONU pentru educație privind dezvoltarea durabilă***

12 proiecte având componente educaționale pe probleme de mediu și de dezvoltare durabilă au fost puse în aplicare și au implicat mai mult de 35 de instituții de învățământ cu mai mult de 25000 de elevi. Au fost elaborate în cadrul proiectelor SG5 manuale precum și alte materiale didactice.

- ***Anul internațional al pădurilor***

*Dna Lucia Varga –
Ministru delegat
pentru ape, păduri și
piscicultură, susținând
un discurs în cadrul
Conferinței SGP pentru
Managementul
Durabil al Pădurilor*

Principalele teme ale Anului Internațional al Pădurilor au reprezentat punctul central a două (2) proiecte SGP, care au contribuit la sensibilizarea opiniei publice cu privire la provocările cu care se confruntă multe din pădurile din lume și oamenii care depind de ele, subliniind importanța gestionării durabile a pădurilor și utilizarea durabilă a resurselor forestiere. Exemple internaționale și locale precum și studii de caz au fost prezentate într-o expoziție și Conferință Internațională (a se vedea imaginea de mai jos).

- **Anul European al voluntariatului**

Aderând la obiectivul european ca 20% din populație să realizeze activități de voluntariat european pentru dezvoltare comunitară, beneficiarii SGP s-au constituit în catalizatori, generând prestarea a mai mult de 15.000 de zile de muncă voluntară. Aproape toate proiectele SGP au fost susținute de voluntari în acțiuni, cum ar fi: inventarierea biodiversității, organizarea de trasee tematice, marcarea de trasee de eco-turism, reîmpădurirea, ecologizarea, renaturarea zonelor umede, construirea infrastructurii de vizitare, pentru a numi doar câteva dintre ele.

5.2 Replicare și dezvoltare

Disponibilitatea publică a informațiilor de calitate cu privire la proiectele implementate prin finanțare SGP este foarte importantă pentru replicarea bunelor practici care conduc la impactul global al acestor proiecte.

- **Replicabilitate**

Implicarea comunității în managementul pajiștilor

Proiectul *Model de management durabil al pășunilor montane din zonele rurale* (ROM/SGP/OP5/CORE/BD/11/11) oferă un model de inspirație al implicării comunității în managementul pajiștilor și oferă exemple de bune practici cu privire modul în care copiii pot deveni motorul comunității lor cu privire la activitățile de interes comun pentru comunitate.

... implicarea tinerilor este foarte apreciată; adolescenții și copiii sunt foarte entuziaști și, prin participarea lor la prezentările și activitățile practice ale proiectului, au devenit conștienți și au început să vorbească despre acest subiect cu familiile și prietenii; alte comunități învecinate încearcă, de asemenea, să ne urmeze exemplul ... Personal sunt foarte mulțumit de proiect ...

Flucus Dumitru, Primar Comuna Șinca Nouă

Utilizarea resurselor de energie regenerabilă:

Prelucrarea biomasei: proiectul ROM/SGP/OP4/RAF/07/07 implementat în OP4 anul 1 de organizația Valea Verde a promovat și demonstrat prelucrarea rumegușului în peleți utilizați pentru încălzirea rezidențială. Acesta a fost

replicat, sub SGP în OP4 anul 3 în alte două proiecte, utilizând rumeguș și paie de cereale și în OP5 într-un proiect pe bază de biomasă forestieră.

Utilizarea energiei solare: proiectul implementat de Asociația Sighișoara Durabilă în OP 4 anul 1 (ROM/SGP/OP4/RAF/07/06) pentru producerea de energie electrică și apă caldă, a fost replicat cu succes în anul 3 de alte opt (8) proiecte. Cunoștințele în ceea ce privește utilizarea energiei solare acumulate de către comunitățile locale în cadrul proiectelor SGP au fost valorificate în depunerea a 20 de aplicații de succes pentru obținerea de fonduri în cadrul unui program guvernamental „Casa Verde”, programul facilitând utilizarea energiei solare în gospodării individuale.

...după primul proiect SGP, valoarea facturii de energie pentru iluminatul public în comuna noastră a scăzut cu 30-40% ...

Karácsony Károly, Primar Comuna Gălești

Promovarea transportului durabil:

În OP4 anul 2, un prim proiect de promovare a utilizării transportului nemotorizat a fost implementat de Asociația Ecologic (ROM/SGP/OP4/Y2/CORE/08/02). În următorii ani, șapte (7) alte proiecte au replicat ideea de organizare a unor piste pentru biciclete în interiorul unor localități și între acestea, stabilirea unor centre de închiriere de biciclete, organizarea de concursuri de biciclete pentru elevi.

Managementul durabil al terenurilor:

Practicile de gestiune durabilă a terenurilor promovate prin proiectul ROM/SGP/OP4/RAF/07/04 derulat în OP4 anul 1 au fost replicate în alte patru (4) proiecte în anul 3 și în două (2), în OP5. Toate aceste proiecte au sprijinit modele de dezvoltare a unor planuri de gestionare, de restaurare a terenurilor și amenajare a terenurilor degradate.

Utilizarea terenurilor degradate pentru înființarea unor plantații de brazi de Crăciun a fost promovată prin proiectul ROM/OP3/2/06/05, proiect cu dublu beneficiu: (i) pentru mediu, prin reducerea presiunii asupra pădurilor din cauza tăierilor (abuzive) anuale și prin contribuția la regenerarea solului, și (ii) pentru comunitate, oferind o activitate alternativă generatoare de venituri; proiectul a fost replicat de către comunități din alte două județe.

• Dezvoltare

În cadrul proiectului SGP (ROM/OP3/2/06/01), pus în aplicare în OP3 cu o componentă solidă de educație ecologică, a fost dezvoltat un manual care a fost și testat în două școli din județul Neamț; ulterior, proiectul a fost dezvoltat în OP4 și utilizând fondurile structurale ale UE, o ediție revăzută a manualului a fost tipărită și introdusă ca disciplină alternativă la nivelul întregului județ.

Inițiativa de a organiza 25 de mici zone verzi într-un orașel din nordul țării (proiect ROM/SGP/OP4/Y3/RAF/09/02) a fost extinsă de către Consiliul Local (în parteneriat cu beneficiarul subvenției SGP), cu fonduri non-GEF. Noul proiect, finanțat de Administrația Fondului pentru Mediu, a reabilitat și extins parcurile din întregul oraș.

Promovarea proiectului Bison Land - Un model pentru Conservarea Biodiversității (ROM/OP3/2/06/01) a servit ca sursă de inspirație și punct de plecare pentru alte proiecte. O componentă a acestui proiect care vizează promovarea și renaturarea unei specii pe cale de dispariție în Europa (*Bisonus bonasus*) a fost extinsă printr-un proiect finanțat de Uniunea Europeană. Mai mult decât atât, demonstrând reintroducerea unor specii de animale dispărute din pădurile montane din România, proiectul SGP a servit ca bază pentru o cooperarea științifică internațională între fostul beneficiar de subvenție SGP și un Institut de Cercetare Norvegian în cadrul unui proiect finanțat prin mecanismul SEE.

5.3 Dezvoltarea instituțională și consolidarea capacităților

Creșterea nivelului de dezvoltare al sectorului ONG a fost, de asemenea, o arie de interes pentru proiectele SGP. Mai mult de 20 de noi ONG-uri și organizații comunitare au fost înființate în cadrul unor proiecte SGP contribuind la mai buna organizare a comunităților locale, în scopul de a-și exprima nevoile și interesele, de a participa activ la luarea deciziilor pentru dezvoltarea lor viitoare și, de asemenea, fiind implicate în punerea lor în aplicare. Organizațiile nou înființate au fost capabile să aplice cu succes pentru finanțare, nu numai pentru granturi SGP, dar și de la alți donatori.

Pentru beneficiarii SGP au fost organizate mai mult de 20 de sesiuni de instruire oferite de către personalul SGP, în scopul de a crește capacitatea acestora în pregătirea propunerilor de proiecte, în punerea lor în aplicare și raportare. Programul a sprijinit, de asemenea, personalul din ONG-uri pentru participarea la traininguri de specialitate, atunci când a fost nevoie de o competență specifică pentru implementarea cu succes a proiectelor.

În 2007, începutul cooperării cu SGP a fost un punct de cotitură pentru organizația noastră. Strategia Programului ne-a arătat cum o abordare integrată a aspectelor de mediu, sociale și economice poate conduce la eficiență sporită și un impact mai mare ... un alt beneficiu al organizației noastre a constat în trainingul detaliat primit. Am primit nu numai recomandări clare în ceea ce privește procedurile SGP ..., dar, de asemenea, elemente cheie care trebuie luate în considerare, valabile în orice alte proiecte.

d-na. Daniela Calendatu – Director ARDC

Crearea de rețele și schimbul de experiență între beneficiarii SGP au fost, de asemenea, încurajate de program, și a fost stabilită o rețea din beneficiari ai SGP, contribuind astfel la dezvoltarea capacității lor. Ei s-au susținut reciproc (în mod frecvent) în rezolvarea diferitelor probleme.

Pentru a avea succes în promovarea și punerea în aplicare a unui comportament responsabil față de mediu, sectorul ONG are nevoie de parteneri avizați și receptivi. Principalii parteneri în proiectele SGP au fost administrațiile publice locale și personalul lor a beneficiat de cursuri de instruire organizate în cadrul proiectelor SGP. Capacitatea lor cu privire la problemele globale de mediu, provocările aduse de reglementările în domeniul protecției mediului, a fost majorată. Au învățat cum să conducă mai bine comunitățile locale, în scopul de a crea bunăstare în deplină armonie cu mediul înconjurător.

În ultimul rând, dar nu cel mai puțin important, SGP a acționat pentru dezvoltarea capacității comunităților locale, mai ales în zonele rurale, pentru a aborda problemele de pe plan local, național și global.

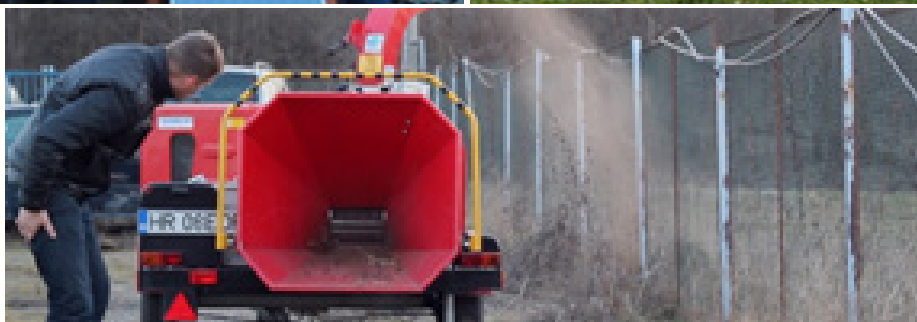
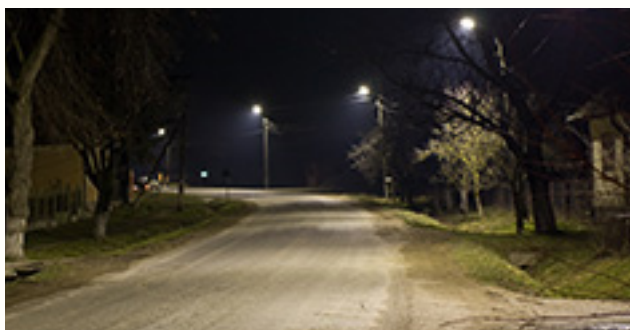
La nivel de birou SGP a fost evidențiată existența unei preocupări constante pentru dezvoltarea capacității privind stabilirea unui parteneriat strategic la nivel de program, în ceea ce privește crearea de rețele și/sau strângerea de fonduri.

6. RELEVANȚA SPRIJINULUI GEF SGP ÎN ROMÂNIA

Relevanța sprijinului GEF pentru agenda și prioritățile de mediu și de dezvoltare durabilă ale României

Fiecare proiect finanțat prin SGP în România a fost orientat către acoperirea unui domeniu tematic principal, dar au fost cuprinse și alte domenii tematice; prin urmare, 44 de proiecte au fost implementate în aria tematică conservarea biodiversității, 37 în schimbări climatice, șase (6) în ape internaționale, trei (3) în managementul durabil al terenurilor (terenuri degradate), unul (1) multifocal, unul (1) a fost implementat în aria tematica poluanții organici persistenți și trei (3) au vizat dezvoltarea capacității.

Priorități naționale	Nișa SGP	Proiecte
Asigurarea unui management eficient al rețelei naționale a zonelor protejate. Asigurarea unui statut de bună conservare pentru speciile protejate.	Contribuția la dezvoltarea Planurilor de management pentru zonele protejate și ghidurilor pentru managementul siturilor Natura 2000. Sprijinirea implementării planurilor de gestionare durabilă și monitorizarea stării de conservare a habitatelor naturale și a faunei sălbatice. Realizarea cu ajutorul comunității (cercetare participativă) a inventarelor biodiversității și promovarea utilizării durabile a biodiversității. Demonstrarea abordărilor bazate pe comunitate pentru conservarea habitatelor naturale și a ecosistemelor în interiorul și în jurul zonelor de conservare.	Mai mult de 10 Planuri pentru gestionarea durabilă a ariilor protejate au fost elaborate în cadrul proiectelor SGP și au fost înaintate spre aprobare autorităților naționale. (ex: beneficiarii de granturi/subvenții: Accent, GeoparkPersani, Ecologic) Prin implementarea proiectelor în Parcurile Naturale, beneficiarii de subvenții SGP au contribuit la susținerea administrației parcurilor pentru punerea în aplicare a planurilor de gestionare durabilă. Ca parte a acestui sprijin, au inițiat inventare ale biodiversității realizate cu sprijin comunitar (de exemplu, Vânători Neamț), au organizat o monitorizare constantă a ecosistemelor forestiere (de exemplu, Banatul, Natura Ambient, ACF) și au oferit Administrațiilor parcurilor informații viabile. De asemenea, pentru sprijinirea proiectelor de conservare a habitatelor naturale, proiectele SGP au promovat utilizarea durabilă a resurselor naturale, prin formarea comunităților locale, mai ales în ecosistemele forestiere despre când, cum și cât de mult pot folosi produsele nelemnoase din pădure. Beneficiul a fost atât pentru mediul înconjurător cât și pentru localnici care au fost implicați în activități noi, ecologice, generatoare de venituri. (exemplu, beneficiarii de granturi: Agora, Ecosilvex, Rhododendron, ATR).
Creșterea participării României în cadrul programului “Energie inteligentă pentru Europa” Reducerea consumului de energie și promovarea eficienței energetice la utilizatorul final de energie Dezvoltarea cercetării științifice și promovarea transferului de tehnologie în producția de energie din surse regenerabile, prin recuperarea energiei de la gropile de gunoi Promovarea cogenerării și a eficienței energetice în termoficare	Dezvoltarea capacității de aplicare a măsurilor de reducere a consumului de energie. Demonstrarea de alternative eficiente energetic. Realizarea de proiect pilot și aplicarea tehnologiilor caracteristice energiei regenerabile la nivel de comunitate atât pentru clădiri publice, cât și pentru gospodării individuale	Măsurile de creștere a eficienței energetice au fost, de asemenea, promovate și demonstrate. - Reabilitarea termică a școlilor și grădinițelor (de exemplu, beneficiarii de granturi: Elmi - Slatina, Terra Mileniul III/ Rac Ro - Sărulești), - Utilizarea de becuri economice pentru iluminat public în special în zonele rurale (de exemplu beneficiari: Focus Eco - Gălești: Gălești a fost prima comună din România cu 80% din iluminatul public cu becuri economice, iar acest lucru a fost realizat în două proiecte SGP în parteneriat cu autoritate locală) Utilizarea surselor regenerabile de energie a fost promovată și demonstrată în multe comunități, prin proiecte SGP: - Producția de biogaz din gunoi de grajd și alte reziduuri din agricultură și biomasă forestieră (de exemplu, beneficiarii de granturi: Agora, Focus Eco, Terra, Amoeba, ARDC); Biogaz din gunoi de grajd și deșeuri menajere în județul Mureș - Utilizarea energiei solare în zone cu mare expunere la soare pentru iluminat public (de exemplu, beneficiarii de granturi: SOFIAMAN, Speranța, Focus Eco, Green Zone), - Pomparea apei (de exemplu, beneficiarii de granturi: Sighișoara Durabilă, Ecosilvex), - Producerea de apă caldă (de exemplu, beneficiarii de granturi: Amoeba, Rhododendron, Cholnoky Jenő, Dunărea-Moldova Nouă), - Uscare de fructe și ierburi, (de exemplu, beneficiarii de granturi: Svinița, Focus Eco).

Imaginea 1 – Iluminat public cu becuri economice în Gălești (Mureș) (Sursa: <http://www.ekonoled.ro/?apc=i-or0x1--&w=g&x=363>)

Imaginea 2 - Biogaz din gunoi de grajd și deșeuri menajere în județul Mureș

Imaginea 3 - Uscător pentru fructe și legume _ Gălești, Mureș

Imaginea 4 - Centru de uscare pentru fructe și legume - Svinița, Mehedinți

Imaginea 5 - Tocător mobil pentru biomasă forestieră reziduală - Mureș

Coordonarea sistemelor de transport cu planurile de amenajare a teritoriului și de urbanism.

Îmbunătățirea eficienței energetice a sistemului de transport.

Gestiunea/reducerea emisiilor de GES din transporturi prin îmbunătățirea tehnologică a vehiculelor și încurajarea mobilității nemotorizate (NMT)

Contribuția la dezvoltarea de planuri de transport durabile în zonele urbane/rurale (gestionare a traficului, transportul intermodal).

Proiecte-pilot privind utilizarea NMT în zonele rurale/urbane și crearea unei infrastructuri adecvate.

Proiecte demonstrative privind utilizarea de bio-combustibil.

Utilizarea transportului nemotorizat a fost promovat prin:

- organizarea de trasee pentru biciclete și de centre de închiriat biciclete pentru turiști, (de exemplu, beneficiarii de granturi: Ecologic, Eco Top și CAPDD)
- transportul local velo pe distanțe scurte și medii în localități din mediul rural sau din orașele mici și, ca o provocare, chiar și în București - capitala țării. (adică beneficiarii de granturi: Tineret Ciuc, Vânători Neamț, Bate Șaua)
- transportul velo pe distanțe lungi, între localități, în grup (Vanatgori, Bate Șaua).
- în organizarea de Velo-concursuri (de exemplu, beneficiari: Green Zone)
- organizarea de curse de câini de sanie ca o alternativă prietenoasă cu mediul la competițiile off-road

Asigurarea Managementului Integrat al utilizării terenurilor și urbanism Asigurarea gestionării durabile a pădurilor	Contribuția la dezvoltarea și punerea în aplicare a politicilor de utilizare a terenurilor și urbanism, în sprijinul conservării biodiversității / peisajelor. Promovarea bunelor practici în domeniul forestier, creșterea rezistenței pădurilor la efectele schimbărilor climatice. Demonstrarea măsurilor de creștere a suprafeței împădurite, prin împădurirea unor terenuri degradate și a unor terenuri marginale, care nu sunt adecvate pentru o agricultură eficientă, precum și prin crearea de perdele forestiere de protecție a terenurilor agricole, a cursurilor de apă și a căilor de comunicații. Sprijinirea comunității care deține păduri pentru a pregăti documentele necesare pentru certificarea pădurilor.	Politicile urbane menite să extindă și să mențină zonele verzi au fost puternic susținute prin proiecte SGP. Spații verzi degradate au fost reabilite atât în zonele urbane cât și în cele rurale (ex : Speranța și SOFIAMAN). Mai multe proiecte au promovat împădurirea terenurilor degradate de-a lungul râurilor (de exemplu, beneficiari: CAR pe râul Tișița, AGROFOREST pe râul Neamț, Elmi Slatina pe râul Olt, ARDC pe râul Olteț.), sau în păduri (ACF cu plantația de brazi de Crăciun). <i>Plantarea pe un teren degradat în județul Neamț</i> Gestionarea durabilă a pădurilor este de o importanță crucială pentru România, care a pierdut în ultimele 2 decenii 350.000 ha din patrimoniul forestier, alte 500.000 ha fiind în pericol, datorită managementului nesustenabil. Proiectele SGP au contribuit la dezvoltarea unor standarde speciale pentru gestionarea durabilă a pădurilor și la crearea unei proceduri pentru a obține certificarea acestora.
Asigurarea managementului integrat al activităților agricole Asigurarea gestionării durabile a pădurilor.	Suținerea aplicării bunelor practici agricole, care prevăd viabilitatea speciilor și raselor care contribuie la conservarea ecosistemelor și a faunei sălbatice. Dezvoltarea schemelor de agro-mediu actuale. Promovarea utilizării durabile a speciilor cu valoare economică. Dezvoltarea mecanismelor de stimulare pentru proprietarii de terenuri forestiere pentru obținerea certificării pădurilor. Includerea elementelor de peisaj și a principiilor de conservare a biodiversității drept condiții majore în dezvoltarea infrastructurii de turism. Convertirea turismului de masă în arii naturale protejate, inclusiv în siturile Natura 2000 în turism durabil și ecologic.	Sprijinirea bunelor practici agricole / tradiționale de pe pășuni și pajiști are un beneficiu dublu : pe de o parte, contribuie la conservarea pajiștilor din zonele montane înalte și pe de altă parte, reprezintă o premisă de conservare a speciilor de bovine autohtone (de exemplu, Bruna de Maramureș). După ce au dezvoltat procedura de certificare a pădurilor, proiectele SGP au sprijinit ocoalele silvice locale în obținerea certificării. (ex. beneficiarii de granturi: ACF, Propark) . Zonele protejate, cu biodiversitatea și peisajul lor încântătoare, pot contribui, de asemenea, la bunăstarea comunităților care trăiesc în interiorul sau în teritoriile învecinate ale acestor zone prin - turism ecologic durabil. În acest sens, a fost dezvoltată în cadrul proiectelor SGP infrastructura de vizitare ecologică, cum ar fi: turn pentru monitorizare păsări, trasee/poduri suspendate, zone de protecție din lemn pentru izvoarele minerale, panouri de informare, spații de odihnă dotate cu mobilier din lemn (ex. beneficiarii de granturi: ACCENT, ADEPT, Ecologic, Tineret Ciuc, Cholnoky Jeno)

Elaborarea și adoptarea unui mecanism de politici și management coerent de amenajare a teritoriului și urbanism, care încorporează nevoile diferitelor sectoare	Contribuția la dezvoltarea durabilă a planurilor de utilizare a terenurilor Furnizarea unor informații de valoare în cadrul studiilor de evaluare a impactului asupra mediului elaborate pentru noi obiective de dezvoltare, în scopul de a reduce conflictele de utilizare a terenurilor, al conservării ecosistemelor critice, protejării și bunei gestionări a habitatelor sensibile din punct de vedere ecologic, restaurării zonelor degradate de conservare. (ex: Sofiaman, ARDC, Elmi, AGROFOREST, Ralf Ro)	Implicarea strânsă a comunităților locale în planificarea utilizării terenurilor a fost încurajată și sprijinită prin proiectele SGP. A fost cazul în care, cu sprijinul proiectului SGP, au fost rezolvate conflicte locale cu privire la utilizarea terenurilor și ambele părți implicate au agreeat soluțiile (ex. beneficiarii de grant: RALF Ro).
Sprijin pentru punerea în aplicare a Planului de Acțiune Strategică (SAP) pentru Marea Neagră, Dunărea și cursurile de apă transfrontiere	Promovarea inițiativelor comunitare, eliminând sursele de poluare de pe uscat (bunele practici agricole și gestionarea durabilă a deșeurilor). Promovarea gestiunii integrate bazată pe comunitate - a bazinelor de apă dulce – zonelor de litoral abordând problema degradării solului (defrișări) și problema contaminării apei. Inițiative de restaurare a zonelor umede și de protecție care oferă beneficii atât pentru protecția biodiversității cât și pentru îmbunătățirea calității apei.	În două zone importante (Valea Mureșului și Valea Dunării) proiectele SGP au contribuit la restaurarea zonelor umede (de exemplu, beneficiarii de granturi: Focus Eco și Eco SudVest) <i>Restaurarea zonei umede pe valea Mureșului</i>
Eliminarea depozitelor și deșeurilor de pesticide și PCB existente Eliminarea PoP neidentificate Interzicerea producerii de POP și alte substanțe care ar putea fi incluse pe lista POP în viitor Dezvoltarea agriculturii durabile Îmbunătățirea performanței de mediu în sectoarele industrial, energetic și de transport Reducerea emisiilor de POP de la incinerarea deșeurilor	Organizarea și facilitarea transferului de cunoștințe prin ateliere de lucru asupra POP, pregătirea și diseminarea de materiale de sensibilizare a publicului pentru comunitățile locale. Promovarea și demonstrarea practicilor de agricultură ecologică și durabilă. Sprijinirea dezvoltării locale, comercializarea și utilizarea de metode alternative de pesticide non-DDT și non-POP. Promovarea reducerii cantității, reutilizării și reciclării deșeurilor medicale, municipale, și industriale în scopul reducerii emisiilor de dioxină și de furan.	În scopul reducerii emisiilor de poluanți organici persistenți din sistemul de îngrijire a sănătății, un proiect SGP a dezvoltat și a demonstrat un flux eficient de gestiune a deșeurilor medicale. (ex. beneficiarii de grant: AEM)

Îmbunătățirea capacității în planificarea și punerea în aplicare a proiectelor Îmbunătățirea capacității de monitorizare și evaluare Dezvoltarea mecanismelor de participare Îmbunătățirea nivelului de comunicare între agențiile guvernamentale cheie, ONG și comunitate	Asigurarea pregătirii corespunzătoare a personalului în toate domeniile Convențiilor Sprijinirea dezvoltării organizaționale Dezvoltarea parteneriatelor între ONG/sectorul public și sectorul privat. Oferirea accesului la platformele de cunoștințe	Pe durata ultimului deceniu, în România au fost disponibile multiple linii de finanțare din fonduri europene, destinate dezvoltării de proiecte în diferite domenii. Se cunoaște faptul că rata de absorbție a acestor fonduri a fost de aprox. 30%. Motivele principale pentru această situație sunt: slaba capacitate pentru dezvoltarea și implementarea de proiecte și birocrația excesivă. Proiectele SGP au contribuit continuu la dezvoltarea capacității de planificare, implementare și monitorizare a proiectelor pentru potențialii beneficiari ai fondurilor structurale europene, în strânsă cooperare cu Autoritățile de Management ale unor astfel de fonduri. Autoritățile publice locale au primit sprijin din partea proiectelor SGP atât prin dobândirea cunoștințelor tehnice necesare cât și în efortul lor de a îmbunătăți dialogul cu societatea civilă. În acest sens, în cadrul proiectelor SGP, au fost organizate mai multe sesiuni de training pe diferite teme (de exemplu, beneficiari: SDD, ECOLOGIC, ACF, SOFIAMAN), care au dus la instituirea unui mecanism decizional participativ la nivel local.
--	--	---

Dezvoltarea capacității autorităților locale din Caraș Severin și județul Harghita

Eradicarea sărăciei extreme Eradicarea situațiilor sociale inacceptabile din punct de vedere moral (copiii străzii, copii abandonți, trafic de ființe umane, violența în familie, copii neglijanți sau abuzați) Reducerea dezechilibrelor regionale Promovarea unei societăți inclusive, cu grad ridicat de coeziune socială Acces sigur și egal la serviciile sociale de bază Punerea în aplicare a egalității de gen la toate nivelurile sociale, culturale, educative	Activarea capacităților individuale și colective. Promovarea și demonstrarea activităților alternative generatoare de venit pentru îmbunătățirea nivelului de trai Încurajarea participării/implicării grupurilor dezavantajate Considerente de gen în inițiative de mediu ale comunității Stimularea participării femeilor în toate fazele proiectelor SGP	De foarte multe ori, viața în interiorul sau în apropierea unei zone protejate a fost percepută de către comunitatea locală ca o limitare a activităților economice care se pot dezvolta, cu consecințe negative asupra nivelului lor de trai. Proiectele SGP și-au asumat rolul de informare a comunității și demonstrare a modului în care traiul în astfel de zone poate fi transformat într-un beneficiu pentru comunitatea locală, printr-o utilizare durabilă a resurselor naturale . Activități alternative generatoare de venit au fost promovate și comunitatea a fost instruită pentru a le dezvolta . Câteva exemple de astfel de activități sunt: - Valorificarea naturală și spirituală a unei zone, prin dezvoltarea conceptului de "site-uri naturale cu valoare Sacra » - din județul Neamț (Ecosilvex). - Dezvoltarea rurală și a eco-turismului prin organizarea de cursuri de formare pentru potențialii furnizori de servicii turistice. (ex beneficiarii de granturi: Ecologic, AER, Agora, Accent, Renaturupa). Aceste proiecte au avut un beneficiu suplimentar, deoarece au promovat implicarea majoră a femeilor în calitate de furnizor de astfel de servicii în zonele în care rolul femeilor este limitat la activitățile casnice. - Aranjarea infrastructurii de vizită prietenoasă mediului în zonele protejate (Ecosilvex, Ecologic) Aproape toate aceste activități inițiate în cadrul proiectelor SGP au fost continuate și dezvoltate prin finanțare non SGP sau prin efortul comunității locale.
--	--	---

Imaginea 1 - Sesiune de informare în Maramureș

Imaginea 2 - Aranjarea infrastructurii de vizită prietenoasă mediului în zonele protejate (Ecosilvex, Ecologic)

Imaginea 3 - Valorificarea sporită a produselor care utilizează rețete tradiționale - mic comerț între populația urbană și populația rurală învecinată (de exemplu, beneficiarii de granturi: CAPDD, ProPark, Ecosilvex)

Imaginile 4 și 5 - Realizarea unor obiecte de artizanat tradiționale (de exemplu, beneficiarii de granturi: AGROFOREST - mic mobilier din deșeuri de lemn, SDD produse utile sau decorative realizate din stuf și papură)

7. EFICIENȚA ACTIVITĂȚILOR SPRIJINITE DE GEF SGP ÎN ROMÂNIA

Resurse de timp, muncă și financiare necesare pentru formularea și implementarea proiectelor

GEF SGP a fost lansat în România în decembrie 2004 și a acordat 94 de subvenții/granturi, cu o valoare totală de 3.095.556 USD. Pentru această sumă a fost atrasa o co-finanțare de 3.229.422 USD (1.926.198 USD, în numerar și 1.303.225 USD, în natură).

Biroul SGP și Comitetul de Coordonare Națională (National Steering Committee-NSC) - toate activitățile enumerate mai jos s-au dovedit a fi susținute financiar din bugetul de funcționare pe țară și/sau au fost prestate în mod voluntar:

- Dezvoltarea ghidurilor specifice pentru aplicarea, implementarea și raportare de către Coordonatorul Național, Asistentul de program și Comitetul Național de Coordonare
- Organizarea unor întâlniri regionale cu potențialii beneficiari ai finanțărilor înainte de fiecare apel
- În timpul procesului de dezvoltare a aplicațiilor sprijin specific a fost furnizat pentru fiecare solicitant, pe bază de cerere. Aspectele de interes general, au fost puse la dispoziția publicului prin intermediul site-ului programului
- Organizarea de sesiuni de evaluare (inclusiv prezentare directă, vizite pe teren)
- Organizarea de sesiuni de instruire pentru solicitanții selecționați pentru explicarea regulilor de implementare și raportare
- Organizarea de sesiuni de instruire pentru beneficiari și parteneri cu privire la punerea în aplicare a metodelor participative de monitorizare și evaluare
- Oferirea de sprijin continuu în timpul implementării proiectelor, inclusiv asistența online, vizite de monitorizare oferite de echipa SGP și/sau membrii NSC
- Stabilirea unei rețele SGP, incluzând beneficiarii de granturi, parteneri, suporterți și promovarea bunelor practici și schimbul de experiență.

Echipa ALMA-RO a realizat o evaluare sumară a activității de voluntariat furnizate de NSC pe durata programului, luând în considerare numai principalele atribuții ale sale (suport pentru documente strategice, sesiuni de evaluare, vizite de monitorizare, sprijin specific). $[(300 \text{ de proiecte} * 4\text{h/proiect} * 9 \text{ membri NSC, în medie}) + 150\text{h/yr} * 8 \text{ ani de asistență}] = 12000 \text{ ore de muncă de voluntariat} * 50 \text{ USD / ora} = 600.000 \text{ USD}$

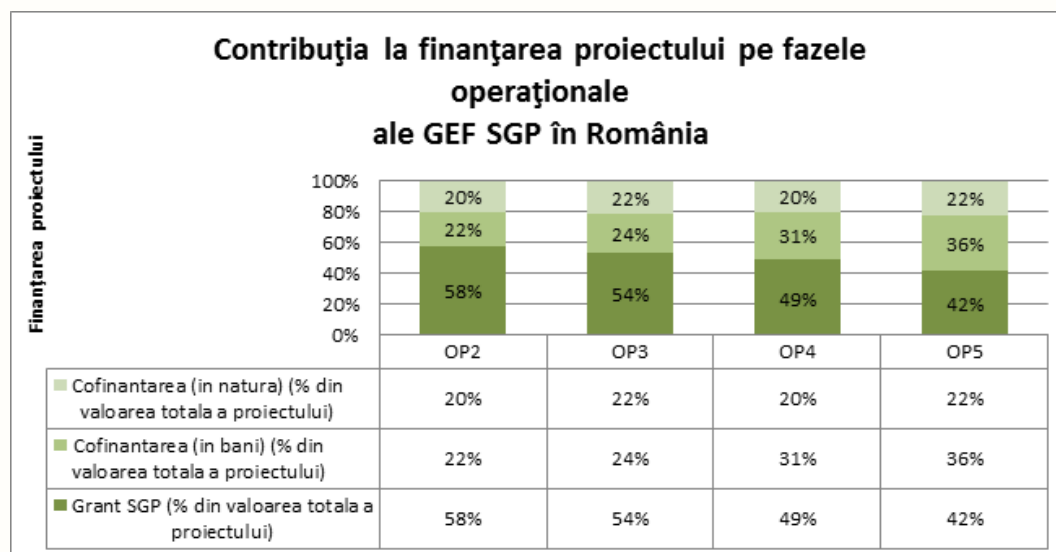
Beneficiarii și partenerii - activități care au fost susținute financiar de la bugetul de granturi și/sau au fost furnizate în mod voluntar sau acoperite din resurse atrase suplimentar:

- Formularea în comun a ideilor de proiect (ONG-uri/comunitate și principalele părți interesate)
- Toate activitățile pentru implementarea proiectului
- Monitorizarea și evaluarea internă
- Diseminarea

... contribuția noastră financiară a fost mică și, după cum se vede, au fost bani cheltuiți foarte eficient; au adus rezultate foarte bune...

Flucus Dumitru, Primar Șinca Nouă

Principalii parteneri în proiectele SGP au fost autoritățile publice locale. Aceste instituții au oferit mai mult de 60% din co-finanțare a proiectului.

Cu fiecare etapă operațională, încrederea în proiectele propuse a crescut, la fel și implicarea partenerilor în co-finanțare. Structura de co-finanțare a fost, de asemenea, în evoluție, ponderea de aport în numerar a fost în creștere în valoarea totală a proiectelor.

Coordonare și sinergii

Pe parcursul întregului proiect, activitățile SGP au fost coordonate cu GEF FSP&MSP. SGP a continuat obiectivele GEF FSP (proiecte mari) și MSP (proiecte medii), prin inițiative dezvoltate în cadrul ariilor protejate, cum ar fi parcurile naționale stabilite prin proiecte GEF (ex : Munții Maramureșului, Vânători - Neamț, Retezat).

SGP a contribuit cu proiecte de informare și demonstrative la documentarea Strategiei Naționale și Planului Național Strategic de Acțiune pentru Conservarea Biodiversității și Sustenabilității financiare a ariilor protejate din Carpați. SGP a oferit date de intrare pentru capitolele referitoare la speciile invazive și turism.

SGP s-a aflat în sinergie cu programul finanțat guvernamental „Casa Verde”, care a vizat sprijinirea utilizării surselor regenerabile de energie. Acesta a avut mai multe etape pentru persoane juridice și persoane fizice. SGP, prin intermediul proiectelor sale, a influențat reglementările Programului «Casa Verde», prin furnizarea de exemple de mici producători individuali de energie din surse regenerabile; a fost, de asemenea, un exemplu în promovarea accesului producătorilor individuali de energie electrică la rețeaua națională și oferirea de modele pentru comunitățile locale în utilizarea RES - modele utilizate pentru accesarea cu succes a fondurilor în cadrul acestui program.

Coordonare cu școlile și autoritățile locale: în ultimii ani, în sistemul de învățământ românesc a fost introdusă o nouă abordare. În al doilea semestru al anului școlar timp de o săptămână școlile organizează diferite activități, sub numele de „școala altfel”. În multe școli, aceste activități au fost orientate spre natură și protecția mediului, cu sprijinul proiectelor SGP.

Monitorizarea și evaluare pentru un management adaptativ al programului

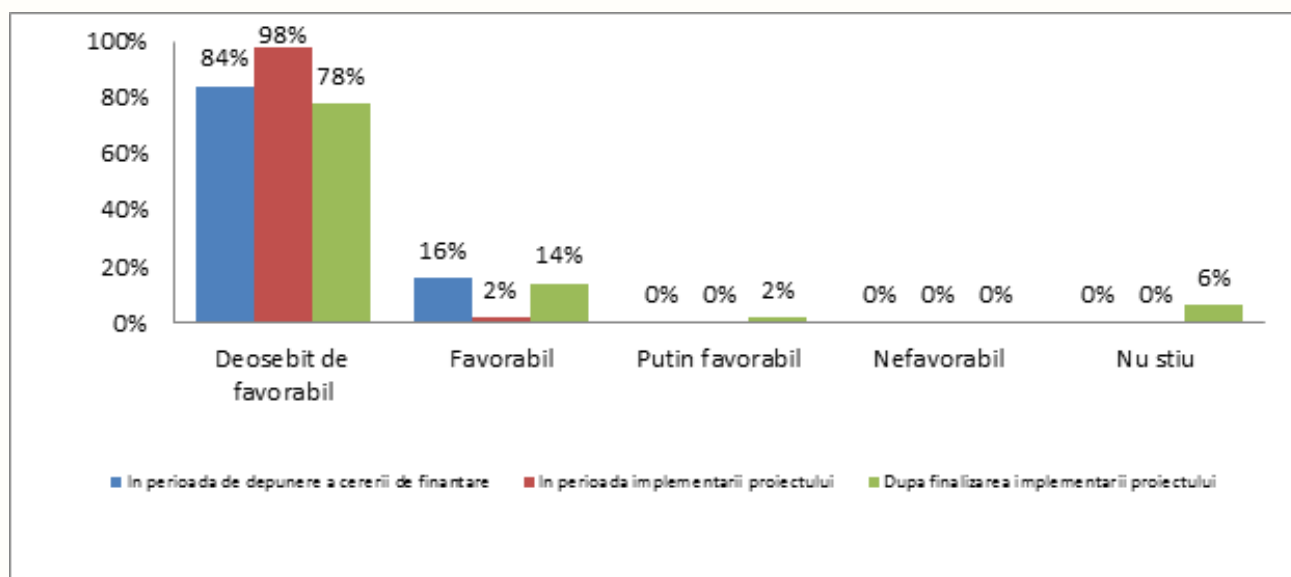
Regula SGP România pentru monitorizarea proiectelor a impus efectuarea a cel puțin două vizite ale Coordonatorului Național la fața locului și, judecând după rezultatele programului, a fost o abordare de succes.

Această concluzie a fost testată prin intermediul chestionarelor utilizate în timpul cercetării noastre și prin interviurile pe care le-am avut cu diferiți participanți la proiect.

Chestionarul a inclus solicitarea de a se menționa elementele care au contribuit la succesul proiectului. Răspunsurile menționează buna colaborare dintre partenerii proiectului, o bună cooperare / coordonare cu managementul programului și implicarea comunităților locale.

O altă întrebare se referă la cooperarea cu echipa de management a GEF SGP; 100% din entitățile care au răspuns la întrebare au evaluat relația ca fiind foarte favorabilă sau favorabilă.

Rolurile și responsabilitățile diferitelor părți interesate în implementarea proiectului

Pentru asigurarea succesului proiectelor, acestea au nevoie de un sprijin cât mai larg și de parteneriatul unor entități diferite: ONG-uri, organizații comunitare, autoritățile publice locale (APL), organizații din educație și din mediul de afaceri.

Mai mult de 80 de ONG-uri, 80 de APL, 50 de școli (35.000 elevi), 60 de organizații de afaceri, publice sau private, au fost implicate în elaborarea și punerea în aplicare a proiectelor din cadrul GEF SGP în România.

Mai mult de 100 de comunități (mai mult de jumătate de milion de locuitori, din care aproximativ 35% femei) au beneficiat în mod direct de punerea în aplicare a proiectelor GEF SGP.

“Ați dovedit că nu irosiți timpul și banii și v-ați propus câteva dintre ținte, iar pe unele dintre ele le-ați și atins. De exemplu, măsurile luate de autorități la propunerile care au venit din partea dvs. pentru interzicerea pescuitului unor specii pe cale de dispariție. Interzicerea pescuitului sturionilor pe o perioadă de zece ani a fost una din ele, cât și interzicerea pescuitului industrial la știucă. (...) Așa încât puteți să contați pe sprijinul Guvernului și al Ministerului Mediului”

Călin Popescu Tăriceanu, Prim-ministru al României (2004-2008), vorbind despre activitatea unuia dintre beneficiarii de granturi SGP

<http://salvatidelta.ro/calin-popescu-tariceanu>

Bunele relații de cooperare au fost observate de către echipa ALMA RO în timpul vizitelor la fața locului și pe parcursul interviurilor cu diferitele părți interesate.

De asemenea, răspunsurile primite prin chestionare au subliniat satisfacția coordonatorilor de proiect, cu privire la implicarea partenerilor lor și mai ales a comunităților locale, în punerea în aplicare a proiectelor, dar multe ONG-uri au răspuns că au găsit un nou nivel în integrarea acestora în comunitățile locale și identificarea nevoilor comunității.

Managementul la nivel național

Mecanismul GEF SGP în România a fost condus de un Coordonator Național (NC), susținut de un asistent program (PA). Ei au acționat ca un tandem dedicat și eficient pentru dezvoltarea strategiilor Programului de Țară, adaptând criteriile de finanțare GEF în context local, implementând strategiile de comunicare cu alți donatori, identificând proiecte, sprijinind beneficiarii de granturi, monitorizând atent proiectele, mobilizând voluntari. De asemenea, ei au încercat să se alinieze cu cerința generală de reducere a costurilor non-grant.

NC și PA a acționat în strânsă cooperare cu Comitetul Național de Coordonare (NSC) pentru dezvoltarea Strategiei programului, evaluarea proiectelor, selecția și aprobarea acestora.

NSC a fost format din terțe părți (persoane independente și cu notorietate) care au răspuns solicitărilor NC pe bază de voluntariat. Devotamentul lor a fost, de asemenea, remarcabil și acest lucru este evidențiat mai ales prin calitatea proiectelor.

“Inițial, a fi parte din acest Comitet era o sarcină printre multe altele pe care le-am avut. Dar, după cea de a doua reuniune a NSC, am fost total captivat de abordarea inovatoare și de modul în care suportul profesional acordat de noi (adică experții de la NSC) putea fi valorificat printr-un management eficient și o muncă excelente, în echipă”.

Cristian Kleps – Membru NSC, fost Secretar al Academiei Române pentru Științe Agricole și Silvicultură

Dna. Marilena Teodorescu - membru NSC

(Direcția Tehnică a Autorității de Management din cadrul Ministerului Mediului)

Succesul modului de organizare a fost extrem de apreciat de către beneficiarii finanțării așa cum este ilustrat prin ratingul mecanismului GEF SGP și al viabilității acestuia, fiind evaluate prin răspunsurile cercetării noastre, 78% dintre respondenți au exprimat un nivel foarte ridicat de apreciere, 18% au exprimat o înaltă apreciere.

În același timp, 88% dintre respondenți au confirmat în mod clar dorința lor de a pune în aplicare alte proiecte, prin intermediul mecanismului, dacă acesta ar mai exista (anexa G. Sinteza rezultatelor răspunsurilor la chestionare).

Principalele calități ale mecanismului SGP evidențiate de persoanele intervievate au fost:

- existența unor reglementări clare pentru aplicare, implementare și raportare
- existența unui nivel redus de birocrație. Programul a avut o procedură clară, însă accentul a fost orientat spre rezultate.
- existența unui grad înalt de flexibilitate în stabilirea de parteneriate, ceea ce a permis implicarea unei mari diversități de părți interesate în punerea în aplicare a proiectului și, de asemenea, a făcut posibilă co-finanțarea.
- existența unui sprijin continuu și transparent furnizat beneficiarilor de granturi, de către NC, PA și NSC, care a permis o punere în aplicare fără probleme și ajustarea rapidă a planului de implementare, dacă ar fi fost necesar. Această practică a împiedicat, de asemenea, producerea unor greșeli sau a contribuit la corectarea rapidă a acestora, dacă a fost cazul.

“... cu ajutorul GEF SGP ne-am putut îndeplini toate obiectivele stabilite prin proiect ...”

Nicolae Curici – Primar Svinița

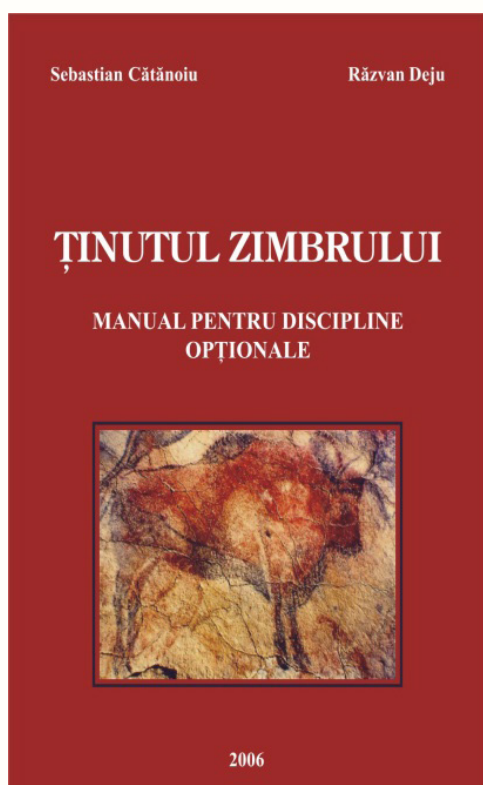
Biroul UNDP în România

SGP România a avut o relație bună cu biroul de țară UNDP. ALMA-RO a constatat că biroul de țară a susținut SGP, iar SGP a acordat atenție activităților Biroului pentru a dezvolta sinergii cu alte activități. Sprijinul reciproc între FSP, MSP și GEF SGP este un bun exemplu în acest sens. Conducătorul Secțiunii UNDP Energie și Mediu a fost un membru activ NSC, iar Reprezentantul Rezident al UNDP sau, în ultima perioadă, Conducătorul Biroului au fost informați în mod constant cu privire la activitatea SGP și au sprijinit programul în mod prompt ori de câte ori a fost necesar.

Educație

Detalii cu privire la fiecare proiect implementat prin intermediul GEF SGP în România pot fi găsite pe site-urile web ale organizațiilor care le-a implementat (ex: <http://www.ogaccent.ro/index.php/ro/ce-facem/proiecte-programe/pagina-5/>, <http://www.ogaccent.ro/index.php/ro/ce-facem/proiecte-programe/pagina-10/>, <http://www.capdd-bihor.org/index.php/proiecte-si-programe/86-conservarea-biodiversitatii-cavernicole>, <http://rhododendron.ro/proiecte-recente/>, <http://terramileniultrei.ro/portfolio/utilizarea-durabila-a-biomasei-in-scopuri-energetice-2009-2010/>, <http://terramileniultrei.ro/portfolio/padurea-ca-factor-de-reducere-a-emisiilor-de-gaze-cu-efect-de-sera-studiu-de-caz-topoloveni-2012-2013/>); de asemenea, sunt prezente pe site-ul GEF SGP în România și în baza de date internațională a GEF. Fiecare proiect reprezintă o bună sursă de informații și inspirație pentru organizația care identifică același tip de probleme în comunitatea sa, atât la nivel național cât și internațional.

Unele dintre proiectele implementate cu sprijin financiar din partea GEF SGP au primit recunoaștere internațională prin premiile obținute:

- manualul alternativ "Tărâmul Bison Bonasus" dezvoltat de către ONG-ul Speranța, Tîrgu Neamț în cadrul proiectului ROM/SGP/OP4/Y3/RAF/09/02, a primit un premiu în cadrul unui concurs organizat de către Ministerul Educației din România și de către Centrul Național pentru Documentare Pedagogică al Academiei D'Amiens Franța;

Proiectul ROM/SGP/OP4/Y3/CORE/09/02, implementat de către organizația Pogány Havas, a primit premiul "Proiect remarcabil în ecologie aplicată" din partea Societății Ecologice a Germaniei, Austriei și Elveției"

Alteța sa Regală Prințul de Wales a vizitat locația Pogány Havas la data de 18 mai 2011, în mod special pentru a afla detalii și pentru a sprijini proiectele dezvoltate de Asociația Pogány Havas.

Proiectul implementat de Fundația Terra Mileniul III, a primit premiul "Energy Globe Award for Romania" oferit de către Energy Globe Award Austria.

La nivel național și local, fiecare proiect a reprezentat o oportunitate de învățare pentru toate părțile implicate și pentru societate în ansamblu, întrucât fiecare proiect a fost vizibil în mass-media, la un anumit moment în timpul evoluției sale.

Pe parcursul anilor mai mult de 1000 de apariții scrise, audio-video sau online au acoperit lansarea, progresul sau rezultatele finale ale proiectelor SGP.

Conferința finală organizată în cadrul proiectului curent a oferit posibilitatea schimburilor de experiență extinderea vizibilității atât pentru GEF SGP cât și pentru proiectele implementate de acesta.

Annex D include o selecție a legăturilor media

Replicabilitatea mecanismului

Toate răspunsurile primite la întrebările din chestionar, în timpul interviurilor și toate reacțiile participanților la Conferința finală au subliniat succesul mecanismului și necesitatea continuării sale.

“...mecanismul GEF SGP a fost foarte bun ... ne-a ajutat să construim ceva vizibil și care va rămâne peste timp...”

Nicolae Curici – Primar Svițița

“...programul este foarte flexibil și robust...și ne-am bucurat să lucrăm cu acesta...este un exemplu pentru comunele din jur...”

Karácsony Károly – Primar Gălești

“...mecanismul GEF SGP este de departe mult mai flexibil decât alte mecanisme...”

Maria Petrariu – Primar Vânători

Discuțiile din cadrul Focus Group-ului organizat evidențiază nevoia de a încerca aplicarea acestui mecanism în cadrul fondurilor europene în România.

“...orice aport financiar este foarte util atât pentru societatea civilă, cât și pentru autoritățile locale..., chiar și la valori ale proiectelor de 100,000 Euro...”

ANEXE

A. Declarație de conformitate

ALMA-RO confirmăm că, pe baza datelor disponibile și a cunoștințelor și convingerilor noastre, toate informațiile din acest raport de evaluare sunt corecte și de încredere.

B. Lista proiectelor vizitate List of projects visited during the evaluation

Crt. No.	Cod Proiect	Titlu proiect	Aplicant
1	ROM/SGP/OP4/Y3/RAF/09/02	Verde pentru Târgu Neamț	Fundația de Dezvoltare Locală Speranța Târgu Neamț
2	ROM/SGP/OP4/Y3/RAF/09/03	Mai multă lumină cu mai puține emisii de CO2	Focus Eco Center 1
3	ROM/SGP/OP4/Y3/RAF/09/04	Dezvoltare durabilă a comunității în Svinița	Asociația Partener pentru Dezvoltare Svinița
4	ROM/SGP/OP4/Y3/RAF/09/08	Berzasca - o comunitate activă în combaterea schimbărilor climatice	Asociația Dunărea Moldova Nouă
5	ROM/SGP/OP4/Y3/RAF/09/09	Energie solară prin educație	Asociația pentru Protecția Mediului și a Naturii Rhododendron
6	ROM/SGP/OP4/Y3/CORE/10/01	Energie solară prin educație	Asociația pentru Protecția Mediului și a Naturii Rhododendron
7	ROM/SGP/OP4/Y3/RAF/09/12	Utilizarea durabilă a biomasei în scopuri energetice	Fundația TERRA Mileniul III
8	ROM/SGP/OP4/Y3/RAF/09/14	Gândiți pro-MEDIU – acționați acum	Asociația Sofiaman pentru Comunitate 1
9	ROM/SGP/OP4/Y3/RAF/09/18	Vânători Neamț - Cicluția	Asociația Agroforest-Vânători Neamț
10	ROM/SGP/OP4/Y3/RAF/09/20	Tineri pentru natură - tineri împotriva schimbărilor climatice	Asociația Green Zone
11	ROM/SGP/OP4/Y3/RAF/09/21	PROGRES - un proiect cu privire la gestionarea locală a reducerii emisiilor	Rețeaua de Acțiune pentru Climă România
12	ROM/SGP/OP5/CORE/CC/11/03	Energie Verde din natură	AMOEBĂ Eco Center
13	ROM/SGP/OP5/CORE/BD/11/06	Utilizarea inovatoare a capitalului natural în situl Natura 2000 Defileul Crisului Repede - Pădurea Craiului	CAPDD Bihor
14	ROM/SGP/OP5/CORE/BD/11/08	"Arca din Pădure"	ECOSILVEX 2000
15	ROM/SGP/OP5/CORE/CC/11/09	Gălești, o comună prietenoasă climei	FOCUS ECO CENTER
16	RAF/SGP/OP4/Y3/RAF/09/09	Energie solară prin educație	Asociația pentru protecția mediului și a naturii RHODODENDRON
17	ROM/SGP/OP5/CORE/CC/11/12	Viitor verde pentru Valea râului Moldova	Asociația SOFIAMAN pentru comunitate
18	ROM/SGP/OP4/Y3/RAF/09/14	Gândiți pro-ecologic - acționați acum	Asociația SOFIAMAN pentru comunitate

19	ROM/SGP/OP5/CORE/CC/11/13	Pădurea, ca factor de reducere a emisiilor de GES	TERRA MILENIUL III
20	ROM/SGP/OP4/CORE/07/01	Parteneriat Comunitar pentru stabilirea Ciomad - Balványos - Parcul Natural Bodoc	ACCENT
21	ROM/SGP/OP4/Y2/RAF/08/01	Parteneriat pentru mediu curat și sanatos	ACCENT
22	OP5- Y1 (Jul 11 - Jun 12)	Parteneriat pentru natură	ACCENT
23	ROM/SGP/OP4/RAF/07/03	Dezvoltare comunitară de durată prin conservarea biodiversității în Svinița	ARDC
24	ROM/SGP/OP5/CORE/BD/11/11	Model de management durabil al pășunilor în zonele rurale montane	RENATUROPA
25	ROM/SGP/OP4/Y3/RAF/09/22	Dezvoltarea capacității pentru abordarea efectelor schimbărilor climatice în două zone-pilot: Șinca Nouă și Șercaia comune (județul Brașov)	RENATUROPA
26	ROM/SGP/OP4/Y2/CORE/08/02	Beneficii de mediu la nivel global prin înflăcăvirea locală a comunităților rurale din din situl Natura 2000 Gutai - Creasta Cocosului	Ecologic
27	ROM/05/04	Conservarea biodiversității integrate prin dezvoltarea de alternative de generare de venituri Metode pentru Comunitățile din jurul Rezervației Creasta Cocosului	Ecologic

C. Portofoliul GEF SGP în România

Lista completă a proiectelor (94) poate fi găsită pe website-ul GEF SGP: https://sgp.undp.org/index.php?option=com_sgpprojects&view=allprojects&country=ROM&Itemid=211&paging=1

D. Câteva legături referitoare la prezența în media a GEF SGP:

http://www.realitatea.net/asociatia-salvati-dunarea-si-delta-anunta-deschiderea-unui-atelier-de-impletit-stuf-la-mahmudia_601817.html

<http://www.mountainhaymeadows.eu/>

<http://agro.afacereamea.ro/pomicultura-2/energetica/oltenii-se-incalzesc-cu-iarba-elefantului-cum-inva%C8%9Ba-satenii-din-regiune-sa-i%C8%99i-asigure-singuri-pele%C8%9Bii-pentru-iarna/>

<http://www.informatiadeseverin.ro/ids2/index.php/sanatate/298.html>

<http://www.ziuaconstanta.ro/stiri/eveniment/delfini-esuati-pe-plajele-din-constant-a-35901.html>

<http://www.ipedia.ro/delfinii-mamifere-marine-136/>

<http://acum.tv/articol/5490/>

<http://www.oltenianews.com/2013/11/05/>

http://adevarul.ro/locale/brasov/cainii-nordici-intrec-forta-rapiditate-tusnad-1_50ad7b6a7c42d5a66395fbda/index.html

<http://monitorulneamt.ro/stiri/?editia=20120323&pagina=1&articol=32130>

<http://stirileprotv.ro/exclusiv/travel/attractia-din-zona-manastirii-neamt-rezervatia-de-zimbri.html>

<http://www.ariirotejate.eu/home/53-zimbrii-legendari-se-intorc-in-padurile-neamtului.html>

http://www.neamt.ro/Info_utile/Obiective/parcul_natural_vanatori_neamt.htm

http://www.realitatea.net/pasarela-suspendata-deasupra-arborilor-pentru-turisti-in-parcul-natural-vanatori-neamt_853368.html

<http://www.ziarpiatraneamt.ro/parcul-natural-vanatori-neamt-isi-uimeste-vizitatorii/>

E. Bibliografie

CPS Romania OP5

CP Strategy_2005_EN

Country RAF strategy_Romania_rev_Sept09

Monkey survey OP4 - Feb 2012f

2011-2012 Romania Annual Report SurveyI

2008 - 2009 Romania Annual Report OP4

2007_2008_Romania Annual report

2006 _Romania_CPOP

Evaluation of the impact GEF SGP in Romania _standard CPE ToR

Methodological Challenges in Impact Evaluation : The Case of the Global Environment Facility (GEF)

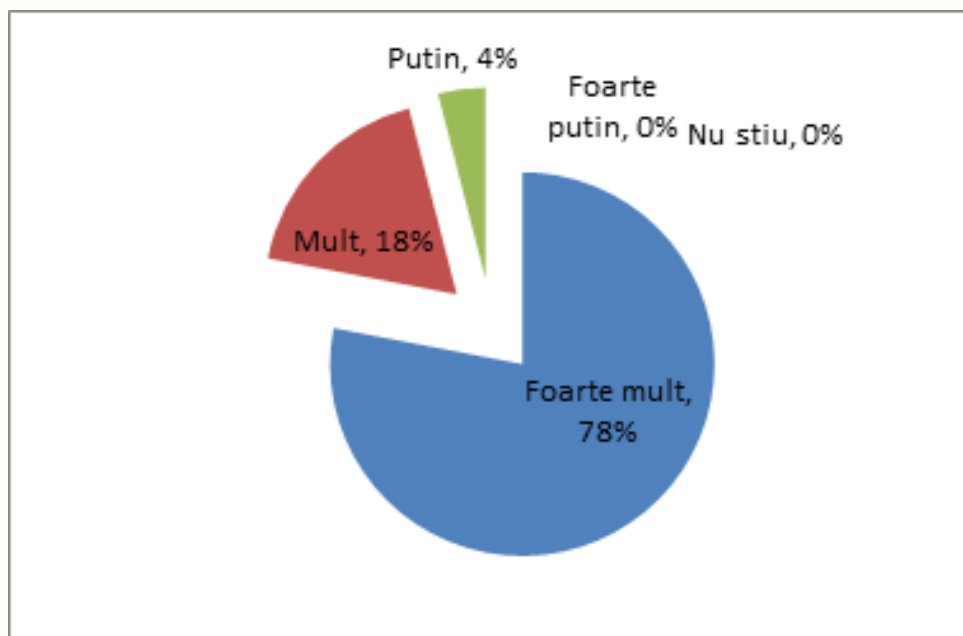
THE ROTI HANDBOOK: TOWARDS ENHANCING THE IMPACTS OF ENVIRONMENTAL PROJECTS METHODOLOGICAL PAPER #2

STANDARD TERMS OF REFERENCE FOR GEF COUNTRY PORTFOLIO EVALUATIONS

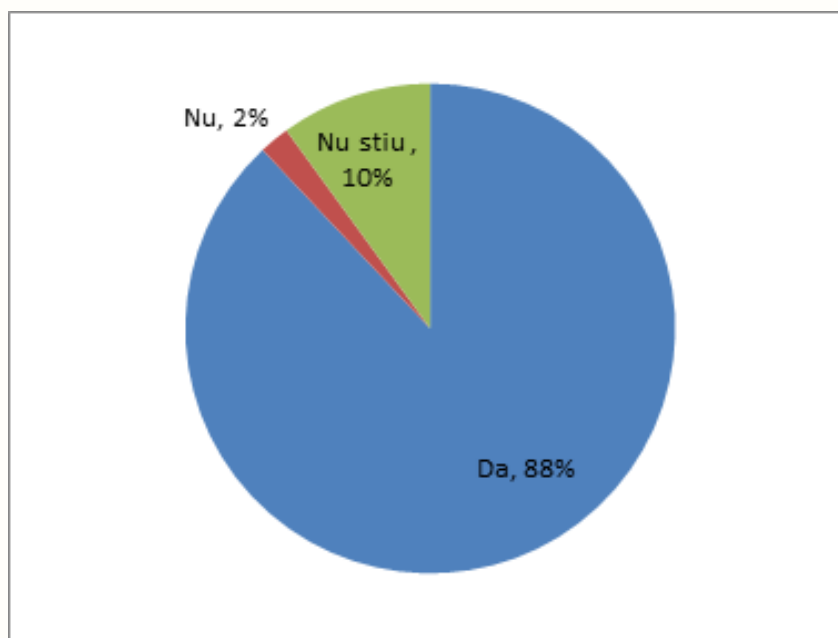
GEF SGP Romania Project Database

F. Sinteza răspunsurilor la chestionar

Aprecierea viabilității mecanismului GEF SGP

Cei mai mulți dintre participanții la sondaj au fost de acord că ar aplica din nou pentru finanțare în cadrul mecanismului, chiar dacă aceștia au menționat că uneori este dificil să asigure co-finanțarea.

Intenții privind implementarea altor proiecte prin același mecanism

IMPACT EVALUATION OF THE GEF SGP IN ROMANIA (2004 - 2013)

Authors: Adrian Bădilă, Liviu Gheorghe

Bucharest

January 2014

We would like to thank to the National Coordination Committee of SGP Romania, the UNDP Office of Romania, the SGP grantees, the local authorities in the areas of project implementation, which have supported us in performing our research.

Last but not least, we want to thank the SGP Office Romania: the National Coordinator and Program Assistant Tania Mihiu and Andreea Ilios for their support with professionalism and understanding throughout the elaboration of this study.

ALMA-RO Team

Table of Contents

1. MAIN CONCLUSIONS AND RECOMMENDATIONS	1
2. EVALUATION FRAMEWORK	2
3. CONTEXT	5
4. GEF SGP PORTFOLIO IN ROMANIA	9
5. EFFECTIVENESS AND RESULTS OF GEF SUPPORT TO ROMANIA	13
5.1 Global environmental benefits	13
5.2 Catalytic replication and up-scaling effects	15
5.3 Institutional sustainability and capacity building	17
6. RELEVANCE OF THE GEF SUPPORT IN ROMANIA	18
7. EFFICIENCY OF GEF SGP SUPPORTED ACTIVITIES IN ROMANIA	24

1. MAIN CONCLUSIONS AND RECOMMENDATIONS

Working with and for the community was the constant approach of the Small Grants Programme (SGP) Romania projects. More than 90 projects were successfully implemented during the eight (8) years of operation of the SGP (launched in December 2004 and was closed in June 2013).

The key of its success relied on mobilizing and channelling the force and determination of the community.

Main impacts of SGP Romania projects consisted in: capacity development at local level on the global environmental issues; change in the community behaviour from aggressive consume of natural resources to a friendly and protective attitude towards the environment; partnership establishment for the sustainable development of local communities.

The evaluation process included desk review of available documents, interviews with different categories of actors and stakeholders, site visits to relevant projects from SGP portfolio, focus group with NGOs coalition and round table with management authorities.

The main conclusion is that SGP Romania was a cost effective mechanism that generated benefits for the global environment and responded in the same time to the needs of local population while addressing country priorities of the respective period.

The programme also addressed different disadvantaged groups (like minorities, youth, and women) in a specific and innovative way, not developing special projects for these categories, but supporting their integration in all the projects developed within their living area.

Attracting co-financing for SGP projects contributed to the successful fulfilling of the Programme mission. But, despite this hard and time consuming activity the financial support for continuation of the Programme after 2013, was not gained.

Even if almost all SGP projects have secured the sustainability of their activities after the projects end, to continue to build on the remarkable achievements of this programme should be an assumed task of the Central Public Administration.

During the activity of SGP Romania, attention was paid to disseminate the program results, but there is still a huge amount of information, good practices and lessons learned within SGP projects that is not (yet) sufficiently valorised. This expertise and experience should and deserve to be capitalised.

2. EVALUATION FRAMEWORK

Background

The Small Grants Programme (SGP) of the Global Environmental Facility (GEF) is a success story for the international effort to tackle sensitive environmental protection issues all over the developing world. In Romania, the GEF SGP started in 2004 and has come to its end in 2013.

The projects financed by GEF SGP in Romania belong to its Second, Third, Fourth and Fifth Operational Phases (OP2, OP3, OP4, OP5) and addressed the major concern areas of GEF.

The current project is aimed at evaluating GEF SGP activity in Romania over the time of its implementation.

Objectives and scope

The evaluation purpose may raise the interest of different stakeholders: programme donors, programme managers, policy makers and planners - including those who are planning new programmes.

The current project intended to propose an evaluation of the entire operational period of GEF SGP and its portfolio in Romania. The main objectives of the project are:

- Improvement of the evaluation mechanism for the projects implemented under the GEF SGP during the period 2004 – 2013
- Increase of the replication potential of the financing mechanism
- Increase of the dissemination degree of the best practices acquired under the GEF SGP
- Ensuring the optimum conditions for the implementation of the SGP Operational Guidance for closing the GEF SGP Romania office.

Methodology

Sound methodology and reliable data are very important and are expected to yield good answers to evaluation questions. However, ultimately the added value of evaluation for decision makers consists in facing them with questions and answers.

Evaluation questions can be answered in a variety of ways. The choice of the method is therefore critical in order to get the most from the evaluation resources available. This is normally an operational choice that can be finalized only when the field of analysis has been reconstructed and there is enough availability data (which is our case).

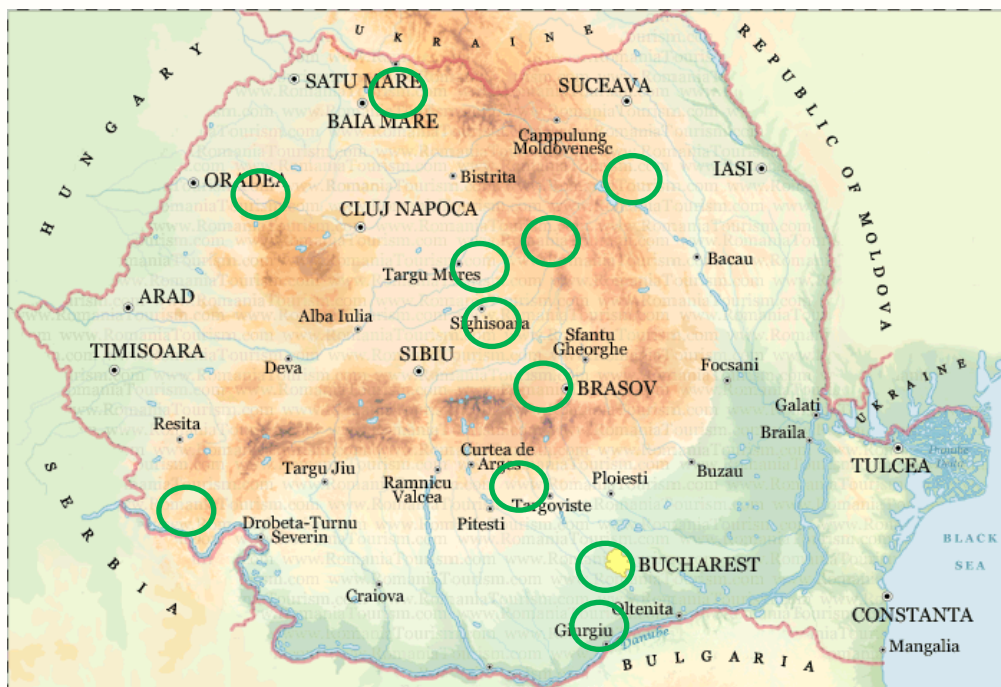
The evaluation process of the GEF SGP in Romania was done in several steps, considering the objectives of the project.

1. **Desk review** of documents was one of the evaluation instruments used and the documents reviewed included the programmatic documents of the programme over its different operational phases, the reports prepared by the Romanian GEF SGP team, the project description available for the projects on the website and the projects folders available at SGP office (and we have consulted a relevant sample of projects).

- The second stage of the evaluation involved **questionnaires**. A set of nine (relevant) questions was prepared, to be submitted to the project grantees with a target for receiving answers from more than half of the projects financed by GEF SGP; all the organizations acting as financing contractors received the questionnaires and ALMA-RO was able to collect answers from them, representing 51 projects (out of 94).

Answers were centralized and interpreted on different criteria, including implementation years and size of GEF co-financing.

- The third stage of evaluation involved **site visits**, interviews, National Conference and film in relation with more than 25 projects implemented in different areas of Romania, as highlighted in the map below:

Source of the map: <http://www.honorarkonsul-rumaenien-bw.de/>

The chosen sample of visited projects is representative from the following points of view:

- It covers approx. 30% of the total number of SGP projects and 38% of the total grants value.
- It covers all operational phases (OP2, OP3, OP4, OP5)
- It includes the most representatives protected areas and covers 4 out of the 5 GEF thematic focus.

The site visits included interviews which were developed based on a list of questions considered to be relevant for the objectives of the project. More than 30 persons involved in the projects (either representing the grantees, partners or beneficiaries) were interviewed. Interviews took place mostly during the project site visits and only a few of the interviews were taken in office environment.

Also, interviews and discussions with stakeholders took place in Vanatori Neamt, during the National Conference that was organized under the project. The Conference included an exhibition of products resulted from projects and/or pictures/flyers, books and other documents prepared under the different projects.

- As a the fourth step of the project, **focus group discussions** with representatives of NGOs in the coalition for Structural Funds were organized; there was a target group of NGOs with different fields of activities

who participated in the discussions and the topics of the talks included subjects as the success recipe of the GEF SGP and possibilities for replication of the mechanism in other financing programmes (i.e. under the EU funding framework).

5. A **round table** with representatives of Management Authorities of EU Operational Programs was organized as well; its objective was to discuss the best practices of GEF SGP finance mechanism and its replication to other funding opportunities.

Limitations

The spread of the projects all over the country and the huge amount and diversity of information was sometimes difficult to assimilate and manage and, therefore, it is possible that some good practices and lessons learnt are not captured in this study. However the resource role of the programme results for other programmes and projects is emphasized.

Audience

The stakeholders of the project are the representatives of GEF SGP, NGOs, management authorities and implementation bodies of EU programmes, NGOs in the coalition for Structural Funds, public authorities and overall interested public, demonstrating good results for small amount of money invested.

3. CONTEXT

Romania: general description

Romania is situated in the south-eastern part of the Central Europe inside and outside of the Carpathians Arch, on the Danube lower course.

The centre of the country is placed at the crossing point of the parallel 46°N with the meridian 25°E (at 17 km north of town Făgăraş), and the Romanian territory is unfolding on 4°37'59" latitude (525 km) and 9°25'40" longitude (743 km).

Size of Romania is about 240,000 km², being comparable with that of Great Britain and of Ghana, and ranking 80th in the world and 13th in Europe.

The main characteristics of Romania's relief are: proportionality (31% mountains, 36% hills and plateaus, 33% plains and meadows), concentric display in an amphitheatre of the relief major parts.

The great arch of the Carpathians is accompanied by an outer fringe known as the Sub Carpathians and extending from the Moldova River in the north to the Motru River in the southwest. The topography and the milder climate of this region favour different vegetation (including Mediterranean elements as the edible chestnut), resulting in the specialization of the region in cereals, fruits, and wine.

The plains are situated mostly in the Southern part of the country and the most part are used for the cultivation of cereals.

Main cities and towns in Romania account for more than half of the total population (19 million, in 2011), 25 of them have over 100 thousands inhabitants each; this represent in total 57.6% of the urban population. Among the cities with the largest population, Bucharest – the capital - ranks first (with as many as 2 million inhabitants), followed by Iaşi, Cluj-Napoca, Timișoara, Constanța and Craiova (each with more than 300 thousand inhabitants). These 6 cities concentrate over 30% of the urban population.

However, out of the total 3180 cities and communes in Romania, only 320 (10%) are cities and towns.

Since January 2007, Romania is a Member of the European Union; it has developed a market based economy, promoting freedom of trade, protection against unfair competition, stimulation of domestic and foreign investments and protection of private property; though, the GDP per capita is still below the average of EU.

The main branches of the economy are the energy industry, metallurgy, car making industry, chemical and petrochemical industry, light industry, constructions, agriculture and the food industry.

Agriculture is an important branch of economy and it covers a significant area of the country (more than 55% is agricultural land).

Environmental resources and policy framework in key GEF support areas

GEF SGP Romania supported projects in GEF main focus areas: Biodiversity, Climate Change, Land Degradation and Sustainable Forest Management, International Water, and Chemicals.

In terms of biodiversity Romania holds a valuable heritage of plant and animal species, some of them endemic, or which have become extinct or rare in other parts of Europe. The natural and semi natural ecosystems represent about 47% of the area of the country, mostly in the mountains and high hills, the Danube Delta, lagoon systems and some river meadows. The composition of the ecological structure of the natural capital, especially the parts that function as natural or semi-natural systems, displays a relatively high level of biological diversity and animal and plant stocks.

A differentiated regime for the protection, conservation and use has been instituted in order to ensure the special protection and “in situ” conservation measures for natural heritage assets. Romania has the following categories of protected areas: of national interest (967 areas with a surface of 1,308,616 ha), of community importance (381 Natura 2000 sites, 6,276,890 ha), of international interest (9 areas, 1,280,017 ha).

In the last 20 years, due to difficulties generated by the country’s transition to a market economy, the return of people to rural areas continued the pressure on natural resources, though traditional harvesting and grazing, as well as eco-tourism are emerging.

Romania is a Party of the Convention on Biological Diversity since 1994 (through ratification) and a Party to the Cartagena Protocol since 2003 (through ratification).

In terms of Climate change challenges, due to the economic downturn during the ‘90s of the previous century Romania did not have to adopt special measures for the mitigation of GHG emissions, in order to respect the targets adopted through the UNFCCC (in which Romania is part since 1994 – Law 24/1994) and the Kyoto Protocol (KP) (ratified by Romania through the Law no. 3/2001). It has actively participated in the flexible mechanisms of the KP, so that, through project implementation it could contribute to the decrease of the GHG emissions at global level.

Romania’s Strategy and Action Plan on Climate Change provided for a number of measures for the decrease of GHG emissions, for adaptation to climate change and for enhancing public awareness, while its obligations as an EU Member State derive from the GHG emissions targets established through the European regulations.

With respect to International Waters, Romania is hosting about 98% of the lower part of Danube’s hydrographic basin and owns the largest surface of Danube’s basin (30%), the longest sector of the river (1,076 km) and the Danube Delta, Europe’s second largest wetland and the only delta in the world to have been declared as a Biosphere Reserve. A significant number of rivers cross Romanian border, and Tisza, Prut and Danube rivers represent parts of the border. Romania also covers a large portion of the Black Sea coast (228 km).

The surface and ground water contamination is mainly a result of improper drainage of wastewaters and discharge of wastewater without (pre)treatment, as well as improper disposal of solid wastes and hazardous substances from industrial and mining activities. Another important source of water pollution consists of inadequate land management and agricultural practices.

During the past decades, the Black Sea suffered severe environmental damage, mainly due to: coastal erosion, eutrophication, and insufficiently treated sewage, introduction of exotic species, inadequate resource management and loss of habitat. Oil tanks accidents and operational discharges have often caused oil pollution. These led to a decline of its biological diversity and long-term ecological changes.

In terms of policy and legal framework, Romania has adopted ambitious targets with respect to the major vectors of water pollution (underground, rivers, lakes, sea), in accordance with the European Regulation and with the EU Accession Treaty. Important steps have been done considering improving municipal waste management

and waste water treatment as well as establishing a system for collecting the pesticides empty packages from agriculture. (Convention on Cooperation for the Protection and Sustainable Use of the River Danube (Sofia) – Law 14/1995; Strategic Action Plan for the Danube river basin - Bucharest 1994; Convention on the protection and use of trans boundary watercourses and international lakes (Helsinki) Law 30-1995; Convention on the Protection of the Black Sea Against Pollution (Bucharest) - Law 98/1992; Strategic Action Plan for the Rehabilitation and Protection of the Black Sea - Istanbul 1996)

With respect to the Persistent Organic Pollutants, Romania is a Party to the Stockholm Convention since 2004 (ratification through Law 261/2004). During the last four decades, it has forbidden the use of most of the Persistent Organic Pollutants (POPs) included on the Stockholm Convention list. DDT was the last forbidden POP, in 1985. Presently, Romania's main concerns in the field are the by-products (dioxins and furans) and the PCBs which have been almost entirely eliminated from use.

Regarding the land degradation and desertification, Romania has ratified the United Nations Convention to Combat Desertification in 1998 and prepared the national legal framework derived from the requirements of the Convention. Based on statistics and research projections, it is considered that Romania faces a high risk of drought and desertification. These phenomena are associated with climate change - heavy drought occurrence over recent decades - and unsustainable land use practices. Meteorological statistics over the most recent 100 years show an obvious trend of desertification for about 3 mil ha in the Eastern part of the country (Dobrogea), East of Muntenia and South of Moldova, out of which 2.8 mil ha of agricultural land (20 % of total agricultural land of Romania). Drought affected area is even larger, covering the entire country's agricultural land, while the land/soil degradation affected areas cover about half of the national territory.

The Romanian Ministry of Environment and Climate Change promotes a unitary, coherent environmental policy, setting targets in line with the EU and National Sustainable Development Strategy.

With respect to human rights and discrimination, the legal framework and the National Strategy for the mitigation of discrimination have been put in place in Romania; the regulation was formulated in respect to the EU legal provisions in the field and the basis are the rights provided in the Universal Declaration of Human Rights.

The Global Environmental Facility: general description

Global Environment Facility (GEF) unites 182 member governments, in partnership with international institutions, nongovernmental organizations, and the private sector, to address global environmental issues. The GEF provides grants to developing countries and countries with economies in transition for projects related to biodiversity, climate change, international waters, land degradation, the ozone layer, and persistent organic pollutants. The GEF is currently the largest funder of projects to improve the global environment and it has allocated \$11.5 billion, supplemented by more than \$57 billion in co-financing, for more than 3,200 projects in more than 165 countries. Through its Small Grants Programme (SGP), the GEF has also made more than 16,000 small grants directly to nongovernmental and community organizations, totalling \$653 million¹.

The GEF partnership includes 10 agencies: the UN Development Programme; the UN Environment Programme; the World Bank; the UN Food and Agriculture Organization; the UN Industrial Development Organization; the African Development Bank; the Asian Development Bank; the European Bank for Reconstruction and Development; the Inter-American Development Bank; and the International Fund for Agricultural Development.

The Scientific and Technical Advisory Panel provides technical and scientific advice on the GEF's policies and projects.

The GEF also serves as financial mechanism for the following conventions:

- Convention on Biological Diversity (CBD)

1 <http://www.thegef.org/gef/whatisgef>

- United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC)
- Stockholm Convention on Persistent Organic Pollutants (POPs)
- UN Convention to Combat Desertification (UNCCD)
- The GEF, although not linked formally to the Montreal Protocol on Substances That Deplete the Ozone Layer (MP), supports implementation of the Protocol in countries with economies in transition.

One of GEF cross-cutting programs is GEF SGP, which is covering primarily five GEF focal areas: conservation and sustainable use of biodiversity, mitigation and adaptation to climate change, protection of international waters, reduction of chemicals such as persistent organic pollutants (POPs), and prevention of land degradation, including sustainable forest management.

GEF SGP is motivated by the idea that small amounts of funding that enable members of local communities to undertake environmental activities will make a significant difference in their lives and environment, with additional global benefits. The principle objectives of the GEF Small Grants Programme are to:

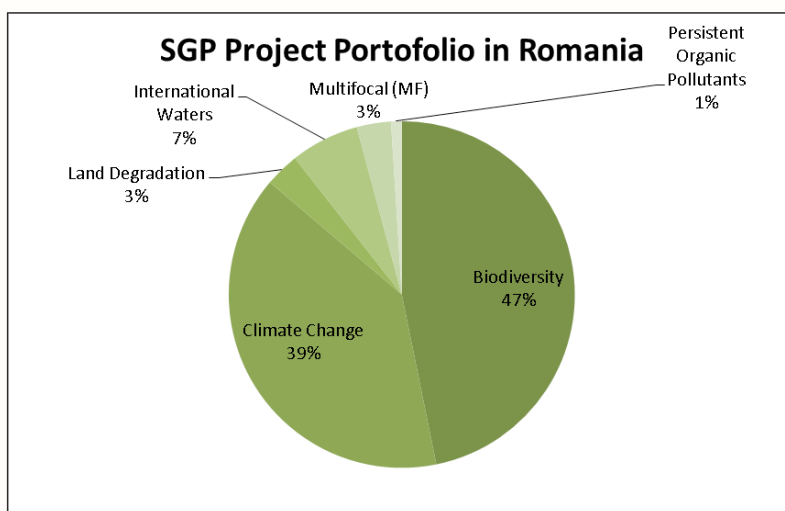
- Develop community-level strategies and implement technologies that could reduce threats to the global environment if they are replicated over time.
- Gather lessons from community-level experience and initiate the sharing of successful community-level strategies and innovations among CBOs and NGOs, host governments, development aid agencies, GEF and others working on a regional or global scale.
- Build partnerships and networks of stakeholders to support and strengthen community, NGO and national capacities to address global environmental problems and promote sustainable development.
- Ensure that conservation and sustainable development strategies and projects that protect the global environment are understood and practiced by communities and other key stakeholders.

4. GEF SGP PORTFOLIO IN ROMANIA

Defining the GEF SGP portfolio

The total worldwide GEF SGP project portfolio comprises 126 developing countries, more than 14,500 grants by 2012, and is distributed among the focus areas as follows: 60% in biodiversity conservation, 20% in climate change, 6% in international waters, and 14% in multifocal issues.

In comparison, in Romania, GEF SGP projects portfolio comprised between 2004 and 2013 94 projects implemented in the major focus areas. The distribution of the projects in the thematic areas cover 47% in biodiversity conservation, 39% in climate change, 7% in international waters, 3% in land degradation, 3% in multifocal issues and 1% in chemicals. Most of the projects do not address strictly one area, but have cross-sectorial components. The main activities within the projects involved education elements, capacity building, public awareness, demonstration projects and promoted job creation, gender balance and non-discrimination.

Geographic focus

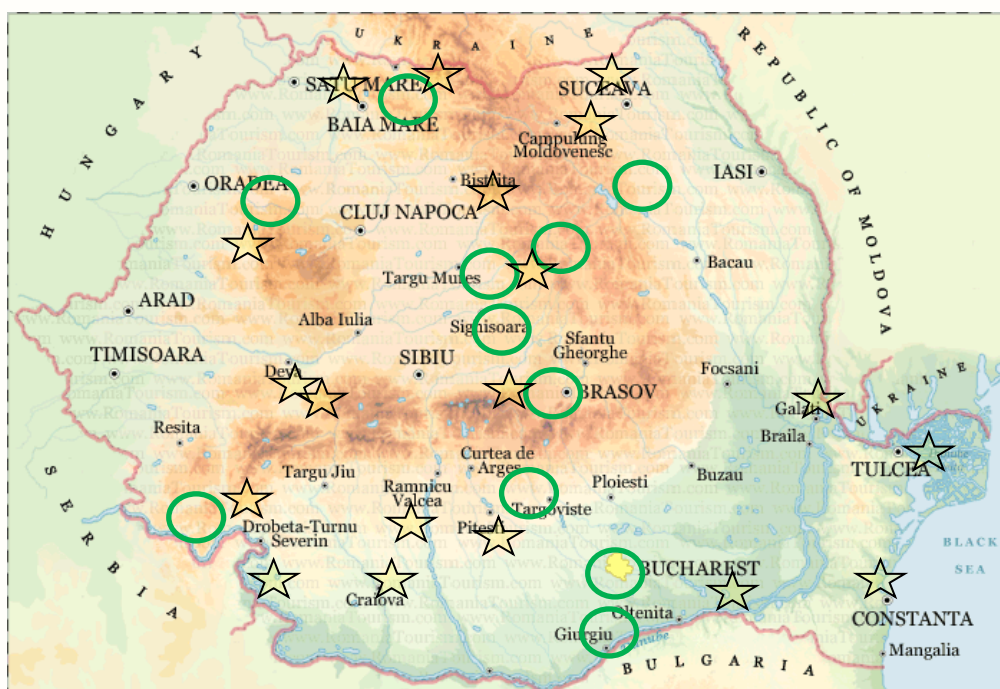
The initial geographic focus of SGP projects was within or around the protected areas, covering the following counties:

- I) Maramures, Bistrita Nasaud, Suceava, Neamt, Harghita, Mures, Cluj, Salaj, Bihor and Satu Mare counties (BC, CC, IW, SLM, POPs);
- II) Galati, Braila, Tulcea and Constanta counties (BC, CC, IW, SLM, POPs);
- III) Caras Severin, Mehedinti and Hunedoara counties (BC, CC, IW, SLM, POPs);
- IV) The Low Danube Green Corridor (IW, BC)

(BC: biodiversity conservation; CC: climate change; IW: international waters; SLM: sustainable land management; POPs: persistent organic pollutants)

The experience of the first OP4 year showed that SGP-funded projects in the field of climate change can be of a different nature than those addressing other thematic areas (for example, climate change issues should be approached in urban areas as well, whereas previously common SGP projects mainly took place in rural areas).

Thus, the NSC decided to remove the geographical restriction, so that all areas of the country are treated equally and projects have been implemented in more regions (please see the map below, circles represent areas that were visited during the evaluation and stars represent other areas where GEF SGP financed projects).

Source of the map: <http://www.honorarkonsul-rumaenien-bw.de/>

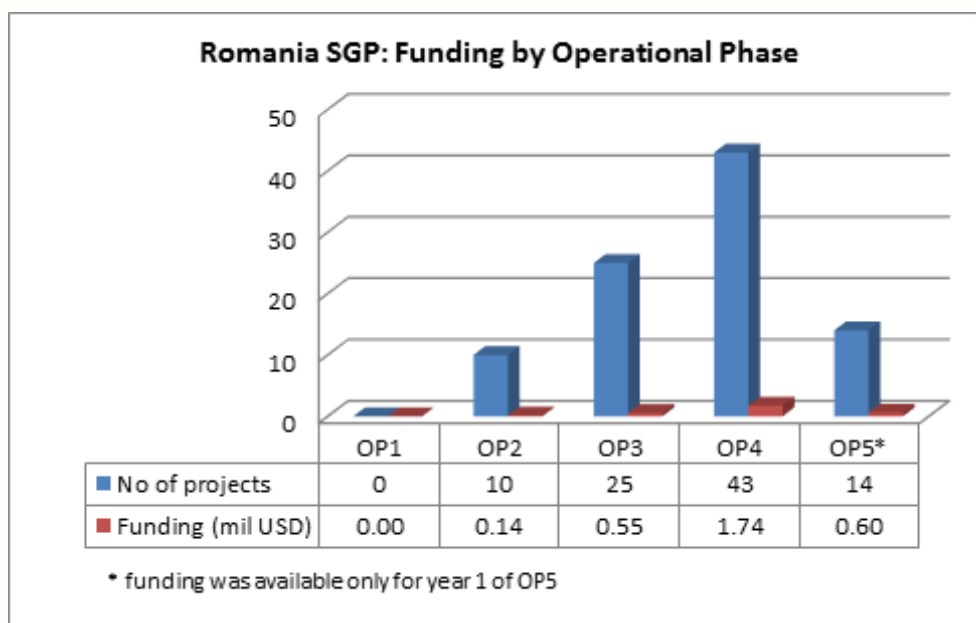
Activities in the GEF SGP portfolio

All SGP projects included different activities in order to better fulfil the assumed objectives. They mainly referred to:

- a) public awareness on the global environmental issues;
- b) training/education activities for capacity development of the NGOs/COs and local communities;
- c) NGOs/COs participation in decision making process at local level;
- d) promoting and implementing income generating activities for local communities, based on sustainable use of natural resources;
- e) demonstration projects;
- f) practical activities for environmental protection;
- g) data/information collection and analyse;
- h) information dissemination;
- i) advocacy and lobby for improving the legal framework within GEF domains;
- j) applied research activities within specific fields connected with project aim.

Evolution of SGP support by focal area

During the years, the evolution of the programme was proved by the increase in number and value of the projects. By December 2006, 35 projects were financed in biodiversity conservation, climate change, international waters and POPs, with a total of 700,000 USD grant resources. The average grant value for the project financed during OP3 was 21,962USD. In OP4, 43 projects were financed, having an average grant value of 41,147 USD. This was not only a consequence of the fact that the number of grants increased, but also a consequence of increased complexity of the projects and of the individual value of each project demonstrating development and maturity of the environmental NGO sector. The situation is illustrated in the chart below.

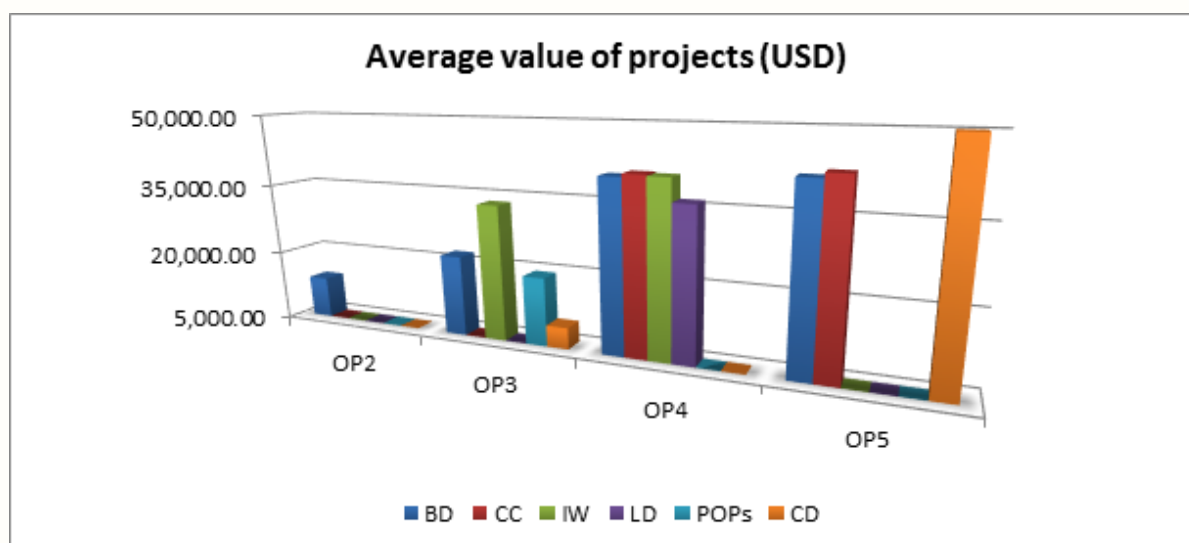

Evolutions are visible not only at programme level but within each thematic area as well.

The projects under BD component started in OP2 with an average values of 13,812.99 and dealing with simple objectives like identification of protected areas, public awareness etc. and reached in OP5 the average values of 41775.57, addressing topics as developing sustainable management plans for protected areas, inventorying biodiversity, extending the European network Nature 2000.

Capacity development projects started in OP3 with simple project like event organisation with a value of USD 9,500 and ended in OP5 with a project of 49920 USD aimed to evaluate the impact, to promote financing mechanism and disseminate good practices (please see table and chart below).

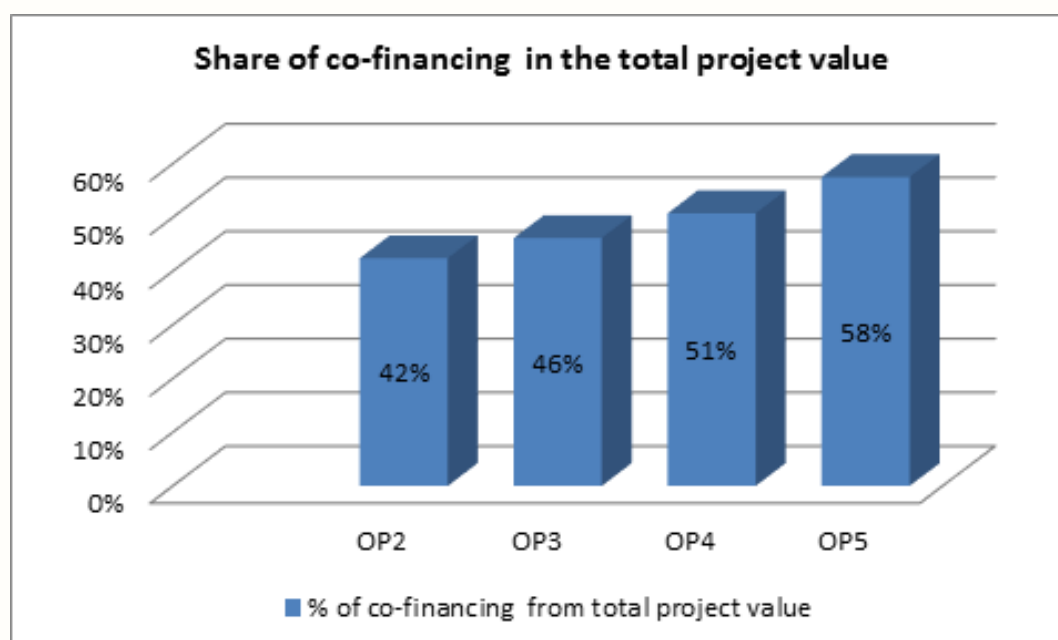
No of projects and average values by Operational Phase												
OP	BD		CC		IW		LD		POPs		CD	
	No	Average value (USD)	No	Average value (USD)	No	Average value (USD)	No	Average value (USD)	No	Average value (USD)	No	Average value (USD)
2	10	13,812.99	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0	0	0
3	17	21,930.18	0	0.00	4	33,277.25	0	0.00	1	19,300	2	9,500
4	10	40,251.70	31	40,893.00	2	40,640.00	3	36,079.37	0	0	0	0
5	7	41,775.57	6	42,721.17	0	0.00	0	0.00	0	0	1	49,920

The maturity gained by NGO sector was also visible in the evolution of partnerships. The first projects had mainly 1-2 partners, usually from local authorities, while during the 4 and 5 operational phases the number of partners in one project increased to 3-8. These partners belonged to different field of activities (schools, Universities, other NGOs, private sector), each of them bringing into the project a specific expertise and also co-financing.

The co-financing has also registered a positive evolution, proving the recognition of the coagulation of local resources around SGP projects (please see table and chart below).

OP	Total Grant Value	Total co-financing	% of co-financing from the total grant
OP2	138,127.86	101,637.59	0.74
OP3	549,042.00	470,173.98	0.86
OP4	1,859,718.17	1,916,772.85	1.03
OP5	598,678.00	810,379.00	1.35

5. EFFECTIVENESS AND RESULTS OF GEF SUPPORT TO ROMANIA

5.1 Global environmental benefits

Evaluation of global impact of GEF SGP financed projects is not an easy task, especially considering that a quantitative evaluation is not always possible; however, monitoring methodologies during each OP were available and monitoring practice was well in place.

The global effects of the projects are not always easily recognized, but each of them brings its contribution to promoting the values of the Program in either helping in the efforts for protecting and safeguarding biodiversity, for GHG emissions reduction, for water protection, for sustainable land management etc.

Each project can be considered a hub of new ideas and actions, in line with its objectives and results, creating significant transformation of the community where it was implemented. Even if each project is an example in itself, our report can present only a few of them:

Among the Global benefits of the implemented SGP projects, we could notice:

Biodiversity conservation:

- Contribution to the development and sustainable management of the European network Nature 2000: the documents for establishment of over 20 Natura 2000 sites were prepared within 10 SGP projects and for the newly established Natura 2000 sites the custody was granted to SGP grantees.
- The protection status of over 90 species of global interest (i.e. Black Sea Dolphins, White Stork) was maintained or improved through 15 SGP projects.
- Five SGP projects contributed to the development of the European standard for eco-tourism and initiated the establishment process of eco-tourism destination in Romania (The SGP grantee: Association for Ecotourism in Romania became member of the International Ecotourism Society)

Climate Change

- Contribution to the reduction of GHG emissions in Romania as part of European '20-20-20' initiative for 2020, which means a saving of 20% of the Union's primary energy consumption and greenhouse gas emissions, as well as the inclusion of 20% of renewable energies in energy consumption. Ten SGP projects promoted and demonstrated energy efficiency in public buildings, 9 projects promoted sustainable transport and 11 projects promoted and demonstrated the use of renewable energy sources in public and residential buildings.

Land use, land use change and forestry (LULUCF)

- Considering the great changes LULUCF can induce in carbon stocks and the importance of accounting for deforestation, reforestation and afforestation, four SGP projects contributed to the inventory of deforested areas in Maramures Mountains, Retezat, Persani and Baraolt areas. The methods used are consistent with the Good practice guidance for this sector. As a support for accounting the emissions from forest management, the SGP developed a project for Forestry Certification according to a specific national standard aligned with European regulations.

International Water

- Four SGP projects contributed to the reduction of pollution with nitrates of the second biggest European river, the Danube, through the promotion of sustainable agricultural practices. These practices included responsible management of manure and other agricultural waste on the riparian territories of Danube tributaries in the boundary regions with Ukraine, Hungary and Bulgaria.

International initiatives:

SGP Romania considered a priority to be actively involved in supporting international initiatives:

- ***UN Decade for Sustainable Development Education***

12 projects with sound educational components on environmental issues and sustainable development were implemented and involved over 35 education institutions with more than 25000 students. 5 manuals and other didactic materials were developed within SGP projects.

- ***The International Year of Forests***

*Ms. Lucia Varga –
Minister for Waters,
Forests and Fishing,
speaking during
SGP Conference on
Sustainable Forests
Management*

The main topics of the International Year for Forests were on the focus of two (2) SGP projects, that contributed to raising public awareness on the challenges faced by many of the world's forests and people who depend on them, emphasising the importance of sustainable forests management and sustainable use of forest resources. International and local examples and case studies were presented in an exhibition and International Conference (please see the picture below).

- **The European Year of Volunteering**

Joining the 20% of European population volunteering for their community development, SGP grantees catalyzed the involvement of over 15,000 days of volunteer work. Almost all SGP projects were supported by volunteers in actions like: biodiversity inventories, arranging thematic paths, marking eco-tourism routes, reforestation, ecologization, renaturation of wetlands, building visiting infrastructure, to name just few of them.

5.2 Catalytic replication and up-scaling effects

Public availability of good quality information on the projects implemented using SGP financing, is very important for the replication of best practices which drive towards global impact of those projects.

- **Replication**

Community involvement in the management of grassland

The project *Sustainable management model of grasslands in mountain rural areas* (ROM/SGP/OP5/CORE/BD/11/11) provides an inspirational model of community involvement in the management of grasslands and provides best practice examples on how children can become the engine of their community with respect to activities of common interest for the community.

... youth involvement is highly appreciated; teenagers and children are very enthusiastic and through their participation to the presentations and the practical aspects of the project, they became aware and started to talk about the subject with the families and friends; other neighbouring communities are also trying to follow the example ... Personally, I am very pleased about the project ...

Flucus Dumitru, Mayor of Sinca Noua Commune

Energy efficiency and use of renewable energy sources

Biomass processing: the project ROM/SGP/OP4/RAF/07/07 implemented in OP4 Y1 by Valea Verde organization promoted and demonstrated saw dust processing into pellets used for residential heating was replicated at least under SGP in OP4 Y3 in other two projects using saw dust and wheat strew and in OP5 by one project using forest biomass.

Use of solar energy the project implemented by the association Sighisoara Durabila OP4 Y1 (ROM/SGP/OP4/RAF/07/06) for producing electricity and warm water, was successfully replicated at least under SGP in Y3 by other eight (8) projects. Knowledge regarding the use of solar energy, acquired by local communities within SGP projects, was valorized by them in submitting 20 successful applications to get funds within a Governmental Programme “The Green House” (“Casa verde”), programme facilitating the use of solar energy in individual households.

... after the first SGP project, the value of energy invoice for public lighting in our commune decreased with 30 – 40 % ...

Karácsony Károly, Mayor of Galesti Commune

Promotion of sustainable transport:

In OP4 Y2 a first project promoting the use of non-motorized transport was implemented by Ecologic Association (ROM/SGP/OP4/Y2/CORE/08/02). Next years, seven (7) other projects replicated the idea by arranging bike tracks within and between localities, establishing centers for bike rental, organizing bike competitions for students.

Sustainable land management:

The Sustainable land management practices promoted by the project ROM/SGP/OP4/RAF/07/04, started in OP4 Y1 was replicated in other four (4) projects in Y3 and in two (2) in OP5. All these projects supported the development of Management Plans, restoration of degraded lands and arrangement of model plots.

The use of degraded lands for Christmas tree plantation promoted through the project ROM/OP3/2/06/05 with double benefit: (i) for the environment by reducing the pressure on the forests due to (abusive) annual cut and by contributing to the soil regeneration, and (ii) for the community by providing them an alternative income generation activity, was replicated by the communities in two other counties.

- **Up-scaling**

A SGP project (ROM/OP3/2/06/01) implemented in OP3 had a sound component of environmental education – a manual was developed and tested in two schools of Neamt County – was up-scaled in OP4 with EU Structural Funds. A revised second edition was printed and implemented as alternative discipline at the entire County level.

The initiative to arrange 25 small green areas in a small town in the North of the country (project ROM/SGP/OP4/Y3/RAF/09/02) was up-scaled by the Local Council (in partnership with SGP grantee) with non GEF funds. The new project, funded by the Administration of the Environmental Fund, rehabilitated and extended the entire city park.

The good promotion of the project *Bison Land - A Model for Biodiversity Conservation* (ROM/OP3/2/06/01) served as inspiration and starting points for other projects. One component of this project aimed at promoting the renaturation of an endangered species in Europe (*Bisonus Bonasus*) was up-scaled through a EU financed project. Furthermore, by showing how species disappeared from the mountain forests in Romania have been reintroduced and already gave birth in the wild, SGP project served as basis for a future international scientific cooperation between the former SGP grantee and a Norwegian Research Institute within a project financed under EEA mechanism.

5.3 Institutional sustainability and capacity building

Increasing the sustainability of the NGO sector was also a focus of SGP projects. Over 20 new NGOs and CBOs were established within SGP projects contributing to the organisation of the local communities in order to voice their needs and interests, to actively participate in taking decisions for their future development and also being involved in their implementation. The newly established organisations were able to successfully apply for financing not only from SGP grants, but from other donors as well.

For SGP grantees over 20 training sessions were delivered by SGP office staff, in order to increase their capacity in preparing project applications, in implementing and reporting. The Programme also supported NGOs staff to attend specialised trainings, when a specific competence was needed for successfully implementing the projects.

In 2007, the start of cooperation with SGP was a turning point for our organization. The Programme strategy showed us how an integrated approach of environmental, social and economic aspects can lead to more effective aspects and greater impact.... Another benefit of our organization consisted in the detailed trainings we received. We received not only clear recommendations regarding SGP procedures,..., but also key elements to be taken into consideration, valid in any other projects.

Ms. Daniela Calendatu – Director of ARDC (Association for Community Relations and Development)

The networking and exchange of experience between SGP grantees were also encouraged by the Program, and a network of SGP grantees was established contributing thus to their capacity development. They frequently supported each other in solving different problems.

To succeed in promoting and implementing responsible behaviour towards the environment the NGO sector needs informed and receptive partners. The main SGP project partners were the local public administrations and their staff benefited of trainings organised within SGP projects. Their capacity regarding the global environmental issues, the challenges brought by the environmental protection regulation was increased. They learned how to better cope with the local communities in order to create welfare in full harmony with the environment.

Last, but not least, SGP acted in developing the capacity of local communities, especially in rural areas, to address issues of local, national and global significance.

At the level of SGP office itself it was a constant concern for capacity development regarding the establishment of strategic partnership at the Programme level, regarding networking and/or fund raising.

6. RELEVANCE OF THE GEF SUPPORT IN ROMANIA

Relevance of GEF support to the country's sustainable development agenda and environmental priorities

Each project financed through the SGP in Romania was targeted to cover one main thematic area, but they addressed other thematic areas as well; therefore 44 projects have been implemented in relation with the biodiversity conservation thematic area, 37 in the climate change, six in international waters, three in sustainable land management (land degradation), one was multifocal, one was implemented in the persistent organic pollutants and three covered the capacity development area.

National priorities	SGP niche	Projects
Securing an Efficient Management of the National Protected Area Network Ensure Good Conservation Status for the Protected Species	Contribute to the development of Management Plans for protected areas and Guidelines for the management of Natura 2000 sites. Support the implementation of the Sustainable management plans and monitor the state of conservation of natural habitats and wildlife. Initiate community-led (participatory research) inventories of biodiversity and promote sustainable use of biodiversity resources. Demonstration of community-based approaches to the conservation of natural habitats and ecosystems in and around conservation areas.	Over 10 Plans for sustainable management of protected area were prepared within SGP projects and were submitted to the approval of National Authorities. (i.e. grantees: Accent, GeoparkPersani, Ecologic) SGP grantees implementing projects on the territory of Natural Parks supported the Administrations of the parks in implementing the sustainable management plan. As part of this support, they initiated biodiversity inventories carried out with community support (i.e. Vanatori Neamt), organised constant monitoring of the forests ecosystems (i.e. Banatul, Natura Ambient, ACF) and provided the Parks' Administrations with sound and reliable information. Also for supporting the conservation of natural habitats SGP projects promoted, the sustainable use of natural resources by training local communities, especially from forest ecosystem when, how and much can they use the Non Timber Forest Products. The benefit was both for the environment and locals who were involved in new environmental friendly income generating activities. (i.e. grantees: Agora, Ecosilvex, Rhododendron, ATR).
Increase Romania's participation in the "Intelligent Energy Europe" programme Reduce energy consumption and promote energy efficiency among energy end users Developing Scientific Research and Promoting Technology Transfer on energy production from renewable sources, on energy recovery from landfills Promote cogeneration and energy efficiency in district heating	Capacity development for applying measures to reduce energy consumption. Demonstration of energy efficient alternatives. Piloting and employing renewable technologies at community level for both public buildings of community interest and domestic households.	Measures to increase the energy efficiency were also promoted and demonstrated. - The thermal rehabilitation of schools and kindergartens (i.e. grantees: Elmi - Slatina, Terra/Rac Ro - Sarulesti), - the use of economic bulbs for public lighting especially in rural areas (i.e. grantees: Focus Eco – Galesti: Galesti was the first commune of Romania having 80% of public lighting with economic bulbs, and this was done within two SGP projects in partnership with local authority) The use of Renewable Energy Sources was promoted and demonstrated in many communities through SGP projects: - production of biogas for from manure and other agriculture and forest biomass (i.e. grantees: Agora, Focus Eco, Terra, Amoeba, ARDC); - use of solar energy in areas with great insolation for public lighting (i.e. grantees: Sofiaman, Speranta, Focus Eco, Green Zone) , - pumping water (i.e. grantees: Sighisoara Duabila, Ecosilvex), - producing warm water (i.e. grantees: Amoeba, Rhododendron, Cholnoky Jenő, Dunarea-Moldova Noua), - drying fruits and herbs, (i.e. grantees: Svinita, Focus Eco).

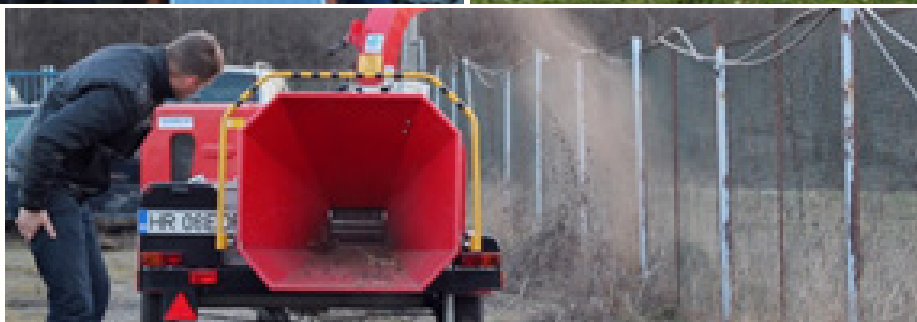
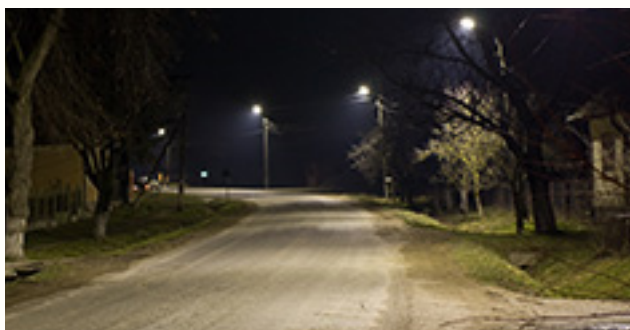

Image 1 – public lighting with economic bulbs in Galesti (Mures) (Source: <http://www.ekonoled.ro/?apc=i-or0x1--&w=g&x=363>)

Image 2 - Biogas from manure and other domestic waste, in Mures County

Image 3 - Fruit and vegetable drying system in Galesti, Mures

Image 4 - Fruit and vegetable drying Center in Svinita, Mehedinti

Image 5 - Mobile shredding of forest waste biomass, Mures

Coordination of the transport systems with territorial and urban planning
Improve the energy efficiency of the transport system
Manage/reduce GHG emissions from transport through technological improvement of the vehicles and encouraging NMT

Contribute to the development of sustainable transport plans in urban/rural areas (traffic management, modal transport).
Pilot projects on the use of NMT in rural/urban areas and establishment of adequate infrastructure.
Demonstration projects on the use of bio-fuel.

The use of non motorised transport was promoted

- through arranging bike trails and rent a bike centers for tourists, (i.e. grantees: Ecologic, Eco Top and CAPDD)
- for local transportation on short and medium distances within localities in rural areas or small cities and, as a challenge, even in Bucharest – the country capital. (i.e. grantees: Tineret Ciuc, Vanatori Neamt, Bate Saua)
- for transportation on long distance, between localities, in group (Vanatgori, Bate Saua).
- Through organising velo-competitions (i.e. grantees: Green Zone)
- Through organising sled dog races as an environmental friendly alternative to off road competitions.

Ensure the Integrated Management of Land Use Development and Urbanism Securing sustainable Forest Management	Contribute to the development and application of land use development and urbanism policies in support for biodiversity/landscape conservation. Promote good practice in the forest fields, increasing their resilience to climate change effects. Demonstrate measures of increasing the standing wood surface, by the afforestation of certain degraded fields and of certain marginal fields, not proper for an efficient agriculture, as well as through the creation of forest shelter-belts for the agricultural fields, of the watercourses and of the communication ways, for the anti-erosion protection of slopes. Support the community owning forests to prepare the necessary documents for getting forest certification.	The urban policies aimed to extend and maintain the green areas were strongly supported by SGP projects. Degraded green areas were rehabilitated in both urban and rural areas (Speranta and Sofiaman). Several projects promoted the afforestation of degraded lands along rivers (i.e. grantees: CAR on Tisita river, Agroforest on Neamt river, Elmi Slatina on Olt river, ARDC on Oltet river.) or within forests (ACF with plantation of Christmas tree). <i>Planting on a degraded land in Neamt County</i> The Sustainable Forest Management is of crucial importance for Romania who lost in the last 2 decades 350,000 ha of its forests patrimony and other 500,000 ha are endangered due to unsustainable management. SGP projects contributed to the development of special standards for sustainable forest management and a procedure to get certification.
Securing Integrated Agricultural Management Securing sustainable Forest Management	Support the application of good agricultural practice; providing for the viability of species and breeds/strains that contribute to the conservation of ecosystems and wildlife. Develop the current agri-environmental schemes. Promote the sustainable use of species with economic value. Develop incentive mechanisms for the forest landowners to obtain forest certification. Include landscape features and biodiversity conservation principles as major conditions in the development of tourism infrastructure. Convert mass tourism in natural protected areas, including in Natura 2000 sites into sustainable and eco-tourism.	Supporting good/traditional agricultural practice on hey meadows and pastures had a double benefit: in one hand contributed to the conservation of the grasslands in high mountain areas and on the other hand allowed the conservation of autohtonous catle species (i.e. grantee Renaturopa, Bruna de Maramures). After having developed the procedure of forest certification, the SGP projects supported the community forest districts to get through certification process. (i.e. grantees: ACF, Propark). The protected areas with their biodiversity and wonderful landscape can also contribute to the welfare of the communities living within or in the neighbourhood territories of these areas through sustainable and eco-tourism. In this respect, environmental friendly visiting infrastructures were developed within SGP project like: birds watching tower, suspended trails/ bridges, wood protection for mineral springs, information panels, resting places equipped with wood furniture. (i.e. grantees: ACCENT, ADEPT, Ecologic, Tineret Ciuc, Cholnoky Jenő).

Develop and adopt a coherent policy and management mechanism of land use planning, urbanism, and landscape that design and incorporates the needs of various sectors	Contribute to the development of sustainable land-use plans. Provide valuable inputs in EIA for new development in order to reduce land-use conflicts, conserve critical ecosystems, protect and manage environmentally sensitive habitats, restore degraded conservation areas. (Sofiaman, ARDC, Elmi, Agroforest, Ralf Ro)	The close involvement of local communities in land use planning was encouraged and supported by SGP projects. It was the case when with the support of SGP project, local conflicts on the use of lands could be solved and both parties involved could find mutual agreed solution. (i.e. grantees: RALF Ro)
Support the implementation of SAPs for Black Sea, Danube and transboundary watercourses	Promote community initiatives eliminating causes of land-based sources of pollution (good agricultural practices and sustainable waste management). Promote community-based integrated freshwater basin - coastal area management addressing land degradation (deforestation) and water contamination issues. Support wetland restoration and protection initiatives providing benefits for both biodiversity protection and water quality improvement. (CAR -	In two important areas (Mures Valley and Danube Valley) SGP supported projects that contributed to the restauration of wetland (i.e. grantees: Focus Eco and Eco SudVest) <i>Renaturation of wetlands in Mures Valley</i>
Eliminate pesticides stockpiles and wastes and existing PCBs Eliminate not identified POPs Prohibit the production of POPs and other substances that might be included on the POPs list in the future Development of sustainable agriculture Improve environmental performance in the industrial, energy and transportation sectors Reduce POPs emission nuisance from waste incinerators	Organize and facilitate awareness raising workshops on POPs, preparing and disseminating public awareness materials for local communities. Promote and demonstrate ecological and sustainable farming. Support local development, sale, and use of non-DDT and non-POPs pesticide alternative approaches. Promote reducing, reusing and recycling the amount of medicinal, municipal, and industrial wastes being generated and incinerated towards reduction of dioxin and furan emissions. (AEM)	In order to reduce the release of Persistent Organic Pollutants from health care system, one SGP project developed and demonstrated an efficient flow of healthcare Waste Mangement. (i.e. grantees: AEM)

Improve capacity in project planning and implementation Improve monitoring and evaluation capacity Develop participatory mechanism Improve the level of communication between key government agencies, the NGOs and CBOs	Provide adequate training for staff in all areas of the conventions. Support organisational development. Support partnerships' development between. NGO/ public and private sectors. Provide access to knowledge platform/fair.	During last decade in Romania a lot of European funds were available for developing projects in different fields. It is of notoriety that the absorption rate of these funds was of only approx. 30%. Two were the main causes for this: the poor capacity for developing and implementing projects and the huge bureaucracy. SGP projects continuously contributed to the capacity development in project planning, implementation and monitoring for potential beneficiaries of EU Structural Funds in close cooperation with the Managing Authorities of such funds. The local public authorities received support from SGP projects in both acquiring the necessary technical knowledge and in their effort to improve the dialogue with the civil society. In this respect, several trainings on different topics took place and public debates were organised within SGP projects (i.e. grantees: SDD, Ecologic, ACF, Sofiaman) which led to the establishment of a participatory mechanism in decision making at local level.
--	---	---

Capacity development for local authorities in Caras Severin and Harghita Countyw

Eradicate extreme poverty Eradicate social situation morally unacceptable (street children, abandoned children, human trafficking, domestic violence, neglected or abused children) Reduce regional imbalances Promote an inclusive society with high degree of social cohesion Secure equity access to basic social services. Implement gender mainstreaming at all social, cultural, educational levels	Activate individual and collective capacities. Promote and demonstrate alternative income generating activities to improve livelihoods. Encourage the participation/ involvement of disadvantaged groups. Mainstream gender considerations in community-based environmental initiatives. Stimulate women's participation in all SGP projects' phases.	Very often living within or close to a protected area was perceived by the local community as a limitation of the economic activity they can develop with consequences on their living standard. SGP projects assumed the role of informing the community and demonstrating how the location in such an area can be turned into a benefit for the local community through a sustainable use of natural resources. Alternative income generating activities were promoted and the community was trained to develop them. Few examples of such activities are: Valorising the natural and spiritual value of an area through the development of the concept "Natural sites with Sacred value – from Neamt county (Ecosilvex). Development of rural and eco-tourism by organising training courses for potential providers of tourism services. (i.e. grantees: Ecologic, AER, Agora, Accent, Renaturupa). These projects had additional benefit because they promoted the major involvement of women as provider of such services in areas where the role on women is limited to household activities. Arranging environmental friendly visiting infrastructure in protected areas (Ecosilvex, Ecologic) Almost all these activities initiated within SGP projects were continued and developed through non SGP financing or through the effort of local community.
---	--	--

Image 1 - Information session in Maramures

Image 2 - Arranging environmental friendly visiting infrastructure in protected areas (Ecosilvex, Ecologic)

Image 3 - Enhanced valorisation of household products using traditional receipts – small commerce between urban population and neighbour rural population (i.e. grantees: CAPDD, ProPark, Ecosilvex)

Images 4 and 5 - Traditional handicrafts (i.e. grantees: Agroforest – wood small furniture from forests waste, SDD useful or decorative products made of reed and mace)

7. EFFICIENCY OF GEF SGP SUPPORTED ACTIVITIES IN ROMANIA

Time, effort, and financial resources required for project formulation and implementation

The GEF SGP was launched in Romania in December 2004 and awarded *94 grants*, with a total value of *USD 3,095,556*. To this amount a co-financing of *USD 3,229,422* was attracted (*1,926,198* in cash and *1,303,225* in kind).

SGP office and NSC – all activities listed below were proved to be financially supported from Country Operational Budget and/or were provided voluntarily.

- Development of specific guidelines for Application, Implementation, Reporting by the NC with PA and NSC support.
- Before each call for proposal meetings with potential grantees were organized, grouped by regional criteria
- During the application development process specific support was provided on individual basis for the applicants, based on request. Topics of general interest were shared through the Programme website.
- Evaluation sessions organized (including direct presentation, field visits)
- Training sessions organized for the successful applicants for Implementing and reporting issues.
- Training sessions delivered to the grantees and partners on the implementation of participatory methods for monitoring and evaluation.
- Continuous support during the implementation including on line assistance, monitoring visits provided by SGP team and/or NSC members.
- Establishment of a SGP network including grantees, partners, supporters and promotion of best practices and exchange of experiences.

ALMA-RO team made an estimation just of the voluntary work provided by the NSC during the entire length of the programme, considering only its main duties (support for strategic documents, evaluation sessions, monitoring visits, specific support). [(300 projects * 4h/project * 9 NSC members, average) + 150h/yr*8 yrs of assistance) = 12,000 hours of voluntary work * 50 USD/hour = 600,000 USD)

Grantees and partners – activities that were financially supported from the grants budget and/or were provided voluntarily or covered from additionally attracted resources:

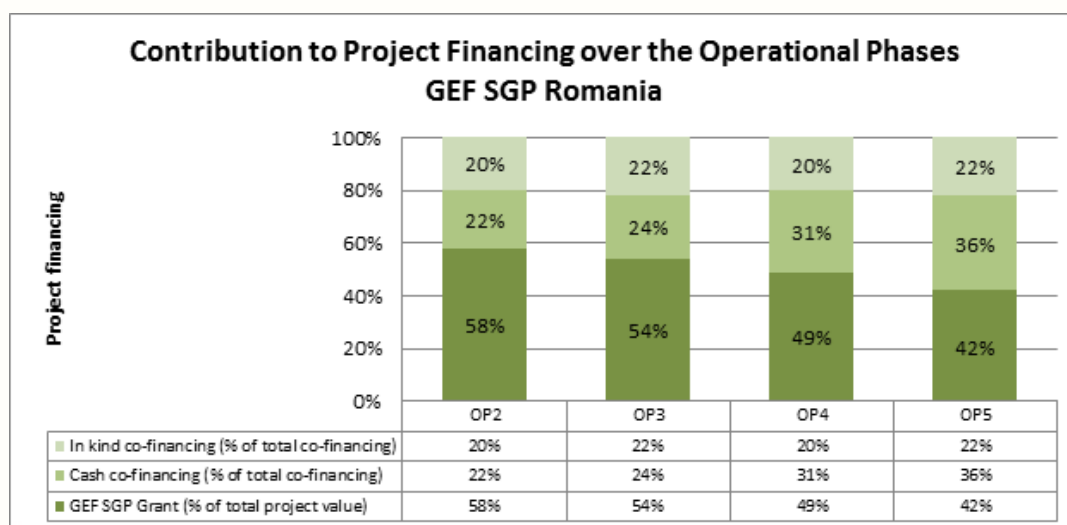
- Joint formulation of the project ideas (NGOs/CBOs and main stakeholders)
- All activities for project implementation.
- Monitoring and internal evaluation
- Dissemination

The main partners in SGP projects were the Local Public Authorities. These institutions provided over 60% of the project co-financing,

... our financial contribution was small and, obviously, very well spent money; it has brought excellent results ...

Flucus Dumitru, Mayor of Sinca Noua Commune

With each operational phase the trust in the proposed projects increased and so did the partners involvement in co-financing. The structure of co-financing was also in evolution, the weight of cash contribution increasing in the total projects' value.

Coordination and synergies

During its entire activity SGP projects were coordinated with GEF FSP & MSP. SGP continued the objectives of GEF FSP (full size projects) and MSP (medium size projects) through initiatives developed within the protected areas like the National Parks established through GEF projects (i.e. Maramuresului Mountains, Vanatori Neamt, Retezat).

SGP contributed with information and demonstration projects to the documentation of NBSAP (National Strategy and National Strategic Action Plan for Biodiversity Conservation) and Financial Sustainability of Carpathians Protected areas. The SGP had input for Chapters referring to Invasive species and Tourism.

Synergies with Governmental financed programme: The Governmental Programme "Green House" was supporting the use of renewable energy sources. It had several phases for legal persons and individuals. SGP, through its projects, influenced the regulations of the Green Houses Programme, by providing examples of individual small producers of energy from RES; it was also promoting the access of individual electricity producers to the national grid and offering models for local communities in using RES – models used for successfully accessing funds under this program.

Coordination with schools and local authorities: during the last years, in Romanian education system a new approach was introduced. In the second semester of the school year for one week the schools are implementing different activities under the name "A different type of school". In many schools these activities were directed towards nature and environmental protection with the support of SGP projects.

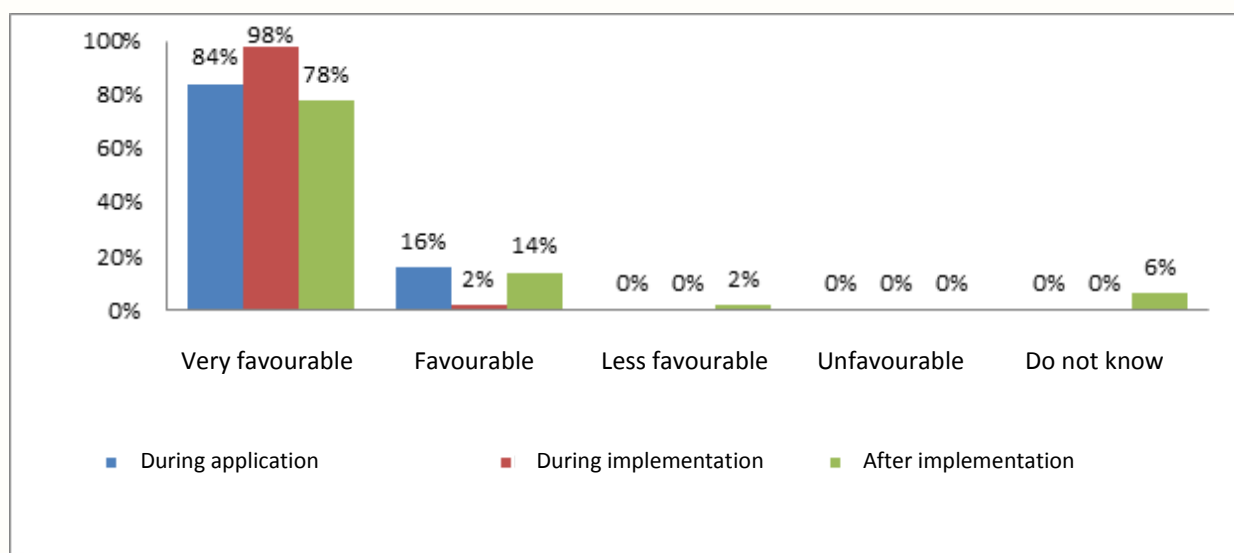
Monitoring and evaluation for project adaptive management

The SGP Romania rule for monitoring the projects imposed at least two site visits to be performed by the National Coordinator to the project implementation site and, judging by the results of the programme, it was a successful approach.

This conclusion was tested through the questionnaires used during our research and through the interviews that we had with the different project participants.

The questionnaire included requests for mentioning elements which contributed to the success of the project(s) implemented. The answers referred to the good cooperation between the project partners, good cooperation/coordination with the programme management and involvement of the local communities.

Another question referring to the rating of the cooperation relationship with the GEF SGP team illustrated the high quality of the management of the programme in Romania; 100% of the entities that answered the question rated the relationship as very favourable or favourable.

Roles and responsibilities among different stakeholders in project implementation

In order to achieve successful completion of the projects, GEF SGP projects needed broad support from partnership of different entities: NGOs, Community Organizations, Local Public Authorities (LPAs), education and business organizations.

More than 80 NGOs, 80 LPAs, 50 schools (35,000 students), 60 public or private business organizations were involved in the development and the implementation of the projects under GEF SGP in Romania.

More than 100 communities (more than half of million inhabitants, out of which about 35% women) benefited directly from the implementation of GEF SGP projects.

You proved that you don't waste time and money and you have proposed some targets, and some of them you have achieved. For example, the measures taken by the authorities at your proposals regarding the prohibition of use of endangered species. Sturgeon fishing ban for a period of ten years was one of them and ban industrial pike fishing also. (...) So that you can count on the support of the Government and the Ministry of Environment.

Călin Popescu Tăriceanu, Prime Minister of Romania (2004-2008), speaking about the activity of one of GEF SGP grantees

<http://salvatidelta.ro/calin-popescu-tariceanu>

The good cooperation relationships were noticed by ALMA RO team during the site visits and while performing the interviews with the different stakeholders.

Also, the answers received for the questionnaires, highlighted the satisfaction of the project coordinators, with respect to the involvement of their partners, and especially of the local communities, in the implementation of the projects, but many of the NGOs answered that they have found a new level in their integration in the local communities and identification of community needs.

The National Management issues

The GEF SGP Mechanism in Romania was managed by a **National Coordinator (NC)** supported by a **Programme Assistant (PA)**. They acted as a very dedicated and effective tandem developing Country Programme Strategies, adapting the GEF funding criteria into local context, implementing communication strategies with other donors, identifying projects, supporting the grantees, closely monitoring the projects, mobilizing volunteers. They also tried to align with the general requirement of reducing the non-grant costs.

The NC and PA acted in close cooperation with the National Steering Committee (NSC) for developing Country programme Strategy, project evaluation, selection and approval.

The NSC was formed from independent third party representatives who performed the tasks on voluntary basis. Their dedication was also remarkable and this is to be noticed especially through the quality of the projects.

“Initially, to be part of this Committee was a task among a lot of other ones I had. But, after the second NSC meeting attended, I was totally captivated by the innovative approach and by the way the professional support we (meaning the experts from NSC) provided can be valorised through an efficient management and an excellent teamwork”.

Cristian Kleps – NSC Member, former Secretary of the Romanian Academy for Agricultural and Forestry Sciences

Ms Marilena Teodorescu - NSC member

(Head of Technical Department of the Management Authority within the Ministry of Environment)

The success of the structure was highly appreciated by the financing beneficiaries as illustrated through the rating of the mechanism of GEF SGP and its viability received with the answers during our research, 78% of the respondents expressed a very high appreciation level, 18 % rating it with a high appreciation.

In the same time, 88% of the respondents clearly confirmed their willingness to implement other projects through the mechanism, if available (*Annex F. Synthesis of the results of answers to the questionnaires*).

The main qualities of SGP mechanism highlighted by the persons interviewed were:

- Clear regulation for applying, implementing and reporting
- Reduced bureaucracy. Although the programme had a clear procedure and required its observation, its focus was results oriented.
- Flexibility in establishing partnerships, which allowed the involvement of a large diversity of stakeholders in project implementation and also made possible the co-financing.
- Continuous and transparent support provided to the grantees, by the NC, PA and NSC, which allowed a smooth implementation and rapid adjustment of the implementation plan, if necessary. This practice also prevented a lot of mistakes or contributed to their rapid correction, if the case.

UNDP Country Offices

SGP Romania had a good relationship with UNDP country office. ALMA-RO has found that the office was very supportive to the SGP and SGP paid attention to develop synergies with other UNDP activities. The mutual support between full size and medium size GEF projects and SGP projects is a good example in this respect. The Head of UNDP Energy & Environment Section was an active NSC member and the UNDP Resident Representative or, in the last period, the Head of Office were constantly updated about SGP activity and promptly provided support whenever it was necessary.

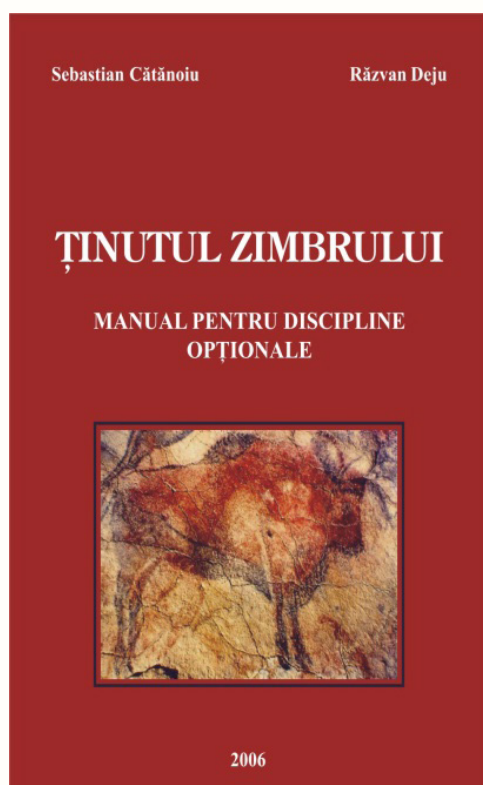
“... with the help of GEF we were able to accomplish all the objectives proposed through the project ...”

Nicolae Curici – Mayor, Svinita Commune

Learning

Details on each project implemented through the GEF SGP in Romania can be found on the websites of the organizations that implemented them (<http://www.ogaccent.ro/index.php/ro/ce-facem/proiecte-programe/pagina-5/>, <http://www.ogaccent.ro/index.php/ro/ce-facem/proiecte-programe/pagina-10/>, <http://www.capdd-bi-hor.org/index.php/proiecte-si-programe/86-conservarea-biodiversitatii-cavernicole>, <http://rhododendron.ro/proiecte-recente/>, <http://terramileniultrei.ro/portfolio/utilizarea-durabila-a-biomasei-in-scopuri-energetice-2009-2010/>, <http://terramileniultrei.ro/portfolio/padurea-ca-factor-de-reducere-a-emisiilor-de-gaze-cu-efect-de-sera-studiu-de-caz-topoloveni-2012-2013/> to name just part of them); also, there are present on the website of GEF SGP in Romania and the GEF international database. Each project represents a good source of information and inspiration for the organization which identify the same type of issues in their communities, both at national and international levels.

Some of the projects implemented with GEF SGP financing received international recognitions through the prizes received:

- the alternative manual “Land of Bison Bonasus” developed by the NGO Speranta Targu Neamt in the project ROM/SGP/OP4/Y3/RAF/09/02, received a prize in a contest organized by the Ministry of Education from Romania and the National Centre for Pedagogic Documentation of the D’Amiens Academy France;

The project ROM/SGP/OP4/Y3/CORE/09/02, implemented by the organization Pogány Havas, received the award “Remarkable project in applied ecology” from the Ecological Society of Germany, Austria and Switzerland”

His Royal Highness the Prince of Wales visited the Pogány-havas region on 18 May 2011, specifically to learn about and support our projects.

The project implemented by Terra Mileniul III, received the “Energy Globe Award for Romania” offered by Energy Globe Award Austria.

At National and local levels, each project represented a learning opportunity for all the parties involved and for the society as each project was visible in the media at a certain moment during its evolution. During the years over 1000 quotation in written, audio-video or on line media covered the launching, the progress or the final results of SGP projects.

The final conference organized in the framework of the current project offered the opportunity for experience sharing and for extending the visibility of both, GEF SGP and the projects implemented through it.

Annex D includes a selection of media links.

Replicability of the mechanism

All answers received in the questionnaire, during the interviews and all reactions of the participants in the final Conference highlighted the success of the mechanism and the need for its continuation.

“...GEF SGP mechanism was very good ... it helped us to build something that is visible and will remain ... ”

Nicolae Curici – Mayor, Svinita Commune

“... the programme is very flexible and reliable ... and we enjoyed working with it ...is an example for the communities around us”

Karácsony Károly – Mayor, Galesti Commune

“... GEF SGP mechanism is by far more flexible than other mechanisms ... ”

Maria Petrariu – Mayor, Vanatori Commune

The discussions during the Focus Group illustrated the need for at least trying to apply the mechanism in the framework of European Cohesion Funds in Romania.

“... any financial input is very helpful for both, the civil society and the local authorities ... , even at a project value of 100,000 Euro ... ”

ANNEXES

A. Quality assurance statement

We, ALMA-RO confirm that based on the available data and to the best of our knowledge and belief, all of the information in this evaluation report is correct and reliable.

B. List of projects visited during the evaluation

Crt. No.	Project code	Project title	Aplicant
1	ROM/SGP/OP4/Y3/RAF/09/02	Green for Targu Neamt	Fundatia de Dezvoltare Locala Speranta Targu Neamt
2	ROM/SGP/OP4/Y3/RAF/09/03	More light with less CO2 emissions	Focus Eco Center 1
3	ROM/SGP/OP4/Y3/RAF/09/04	Sustainable community development in Svinita	Asociatia Partener pentru Dezvoltare Svinita
4	ROM/SGP/OP4/Y3/RAF/09/08	Berzasca - an active community in mitigating climate change	Asociatia Dunarea Moldova Noua
5	ROM/SGP/OP4/Y3/RAF/09/09	Reaching solar energy through education	Asociatia pentru Protectia Mediului si a Naturii Rhododendron
6	ROM/SGP/OP4/Y3/CORE/10/01	Reaching solar energy through education	Asociatia pentru Protectia Mediului si a Naturii Rhododendron
7	ROM/SGP/OP4/Y3/RAF/09/12	Sustainable use of biomass for energy purposes	Fundatia TERRA Mileniul III
8	ROM/SGP/OP4/Y3/RAF/09/14	Think pro-environmentally - act now	Asociatia Sofiaman pentru Comunitate 1
9	ROM/SGP/OP4/Y3/RAF/09/18	Vanatori Neamt - Ciclolutia	Asociatia Agroforest-Vanatori Neamt
10-	ROM/SGP/OP4/Y3/RAF/09/20	Youth 4 nature - youngsters against climate change	Asociatia Green Zone
11	ROM/SGP/OP4/Y3/RAF/09/21	PROGRES - a project on local management of emissions reduction	Reteaua de Actiune pentru Clima Romania
12	ROM/SGP/OP5/CORE/CC/11/03	Green Energy from the Nature	AMOEBA Eco Center
13	ROM/SGP/OP5/CORE/BD/11/06	Innovative use of the natural capital in the Natura 2000 site Defileul Crisului Repede - Padurea Craiului	CAPDD Bihor
14	ROM/SGP/OP5/CORE/BD/11/08	"The Ark from the Forest"	ECOSILVEX 2000
15	ROM/SGP/OP5/CORE/CC/11/09	Galesti, a climate friendly commune	FOCUS ECO CENTER
16	RAF/SGP/OP4/Y3/RAF/09/09	Reaching solar energy through education	Asociatia pentru protectia mediului si a naturii RHODODENDRON
17	ROM/SGP/OP5/CORE/CC/11/12	Green Future for Moldova River Valley	Asociatia SOFIAMAN pentru comunitate
18	ROM/SGP/OP4/Y3/RAF/09/14	Think pro-environmentally - act now	Asociatia SOFIAMAN pentru comunitate

19	ROM/SGP/OP5/CORE/CC/11/13	The forest, as a reducing factor of GHG emissions	TERRA MILENIUL III
20	ROM/SGP/OP4/CORE/07/01	Community Partnership for establishment of the Ciomad – Balványos – Bodoc Natural Park	ACCENT
21	ROM/SGP/OP4/Y2/RAF/08/01	Partnership for clean and healthy environment	ACCENT
22	OP5- Y1 (Jul 11 - Jun 12)	Partnership for Nature	ACCENT
23	ROM/SGP/OP4/RAF/07/03	Lasting Community Development through biodiversity conservation in Svinita	ARDC
24	ROM/SGP/OP4/Y3/RAF/09/20	Youth 4 nature - youngsters against climate change	GREEN ZONE
25	ROM/SGP/OP5/CORE/BD/11/11	Sustainable management model of grasslands in mountain rural areas	RENATUROP
26	ROM/SGP/OP4/Y3/RAF/09/22	Capacity development for addressing the effects of climate change in two pilot areas: Sinca Noua and Sercaia communes (Brasov county)	RENATUROP
27	ROM/SGP/OP4/Y2/CORE/08/02	Global Environmental Benefits by local empowerment of rural communities around Gutai-Creasta Cocosului NATURA 2000 site	Ecologic
28	ROM/05/04	Integrated Biodiversity Conservation through Development of Alternative Income Generation Methods for the Communities around the Creasta Cocosului Reserve".	Ecologic

C. GEF SGP portfolio in Romania

The complete list of projects (95) can be found on the GEF SGP website: https://sgp.undp.org/index.php?option=com_sgpprojects&view=allprojects&country=ROM&Itemid=211&paging=1

D. Media links:

http://www.realitatea.net/asociatia-salvati-dunarea-si-delta-anunta-deschiderea-unui-atelier-de-impletit-stuf-la-mahmudia_601817.html

<http://www.mountainhaymeadows.eu/>

<http://agro.afacereamea.ro/pomicultura-2/energetica/oltenii-se-incalzesc-cu-iarba-elefantului-cum-inva%C8%9Ba-satenii-din-regiune-sa-i%C8%99i-asigure-singuri-pele%C8%9Bii-pentru-iarna/>

<http://www.informatiadeseverin.ro/ids2/index.php/sanatate/298.html>

<http://www.ziuaconstanta.ro/stiri/eveniment/delfini-esuati-pe-plajele-din-constant-a-35901.html>

<http://www.ipedia.ro/delfinii-mamifere-marine-136/>

<http://acum.tv/articol/5490/>

<http://www.oltenianews.com/2013/11/05/>

http://adevarul.ro/locale/brasov/cainii-nordici-intrec-forta-rapiditate-tusnad-1_50ad7b6a7c42d5a66395fbda/index.html

<http://monitorulneamt.ro/stiri/?editia=20120323&pagina=1&articol=32130>

<http://stirileprotv.ro/exclusiv/travel/attractia-din-zona-manastirii-neamt-rezervatia-de-zimbri.html>

<http://www.ariirotejate.eu/home/53-zimbrii-legendari-se-intorc-in-padurile-neamtului.html>

http://www.neamt.ro/Info_utile/Obiective/parcul_natural_vanatori_neamt.htm

http://www.realitatea.net/pasarela-suspendata-deasupra-arborilor-pentru-turisti-in-parcul-natural-vanatori-neamt_853368.html

<http://www.ziarpiatraneamt.ro/parcul-natural-vanatori-neamt-isi-uimeste-vizitatorii/>

E. Bibliography

CPS Romania OP5

CP Strategy_2005_EN

Country RAF strategy_Romania_rev_Sept09

Monkey survey OP4 - Feb 2012f

2011-2012 Romania Annual Report Surveyl

2008 - 2009 Romania Annual Report OP4

2007_2008_Romania Annual report

2006 _Romania_CPOP

Evaluation of the impact GEF SGP in Romania _standard CPE ToR

Methodological Challenges in Impact Evaluation : The Case of the Global Environment Facility (GEF)

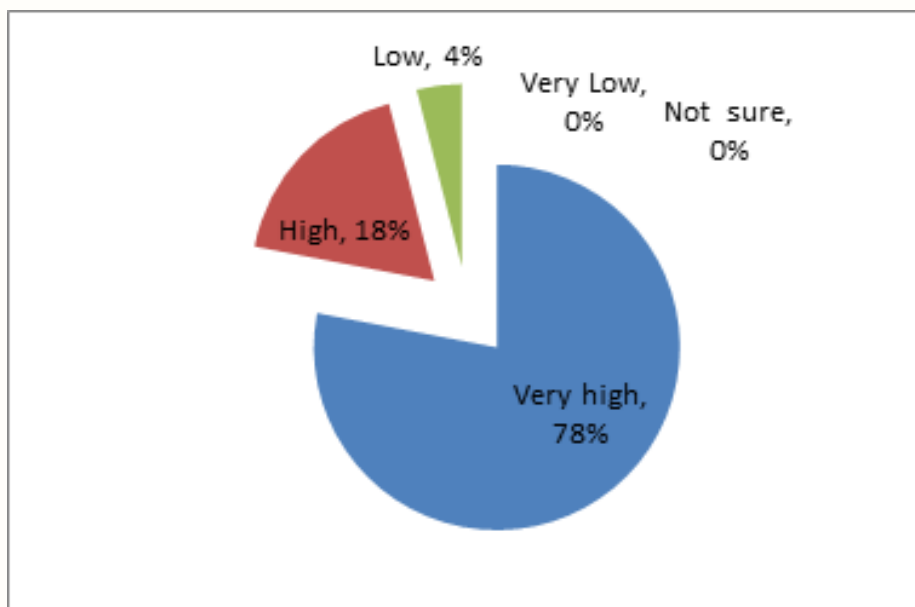
THE ROTI HANDBOOK: TOWARDS ENHANCING THE IMPACTS OF ENVIRONMENTAL PROJECTS METHODOLOGICAL PAPER #2

STANDARD TERMS OF REFERENCE FOR GEF COUNTRY PORTFOLIO EVALUATIONS

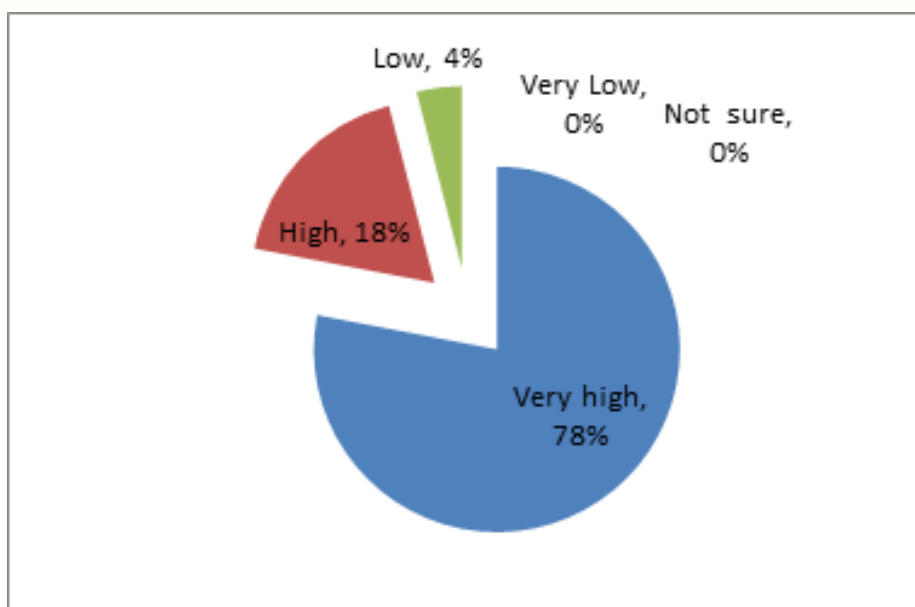
GEF SGP Romania Project Database

F. Synthesis of the results of answers to the questionnaires

Appreciation of the viability of the mechanism

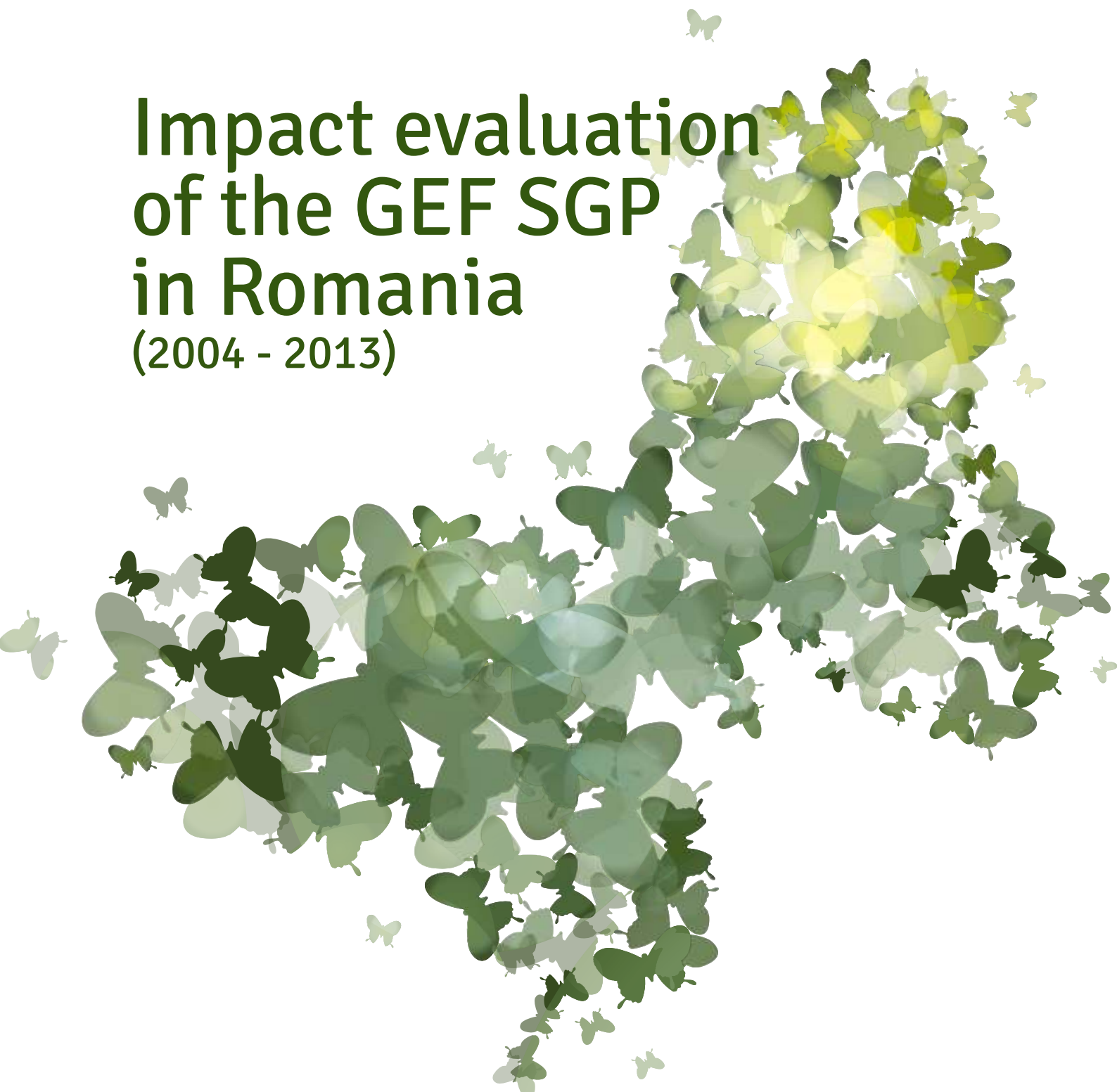

Most of the participants in the survey agreed that they would have liked to apply again for financing under the mechanism even if sometimes they mentioned that it is difficult to ensure the co-financing.

Intentions for implementing other projects through the same mechanism

Impact evaluation of the GEF SGP in Romania (2004 - 2013)

Document developed within the "Impact Evaluation of Global Environment Facility - Small Grants Program Romania 2004 – 2013" project, financed by the Global Environment Facility - Small Grants Program in Romania.

The views expressed in this publication are those of the authors. They do not necessarily represent the views of the organizations mentioned, the Global Environment Facility or the United Nations Development Programme.

